

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring av vallagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att vallagen reformeras. Beslutsfattandet i fråga om de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet överförs från statsrådet till kommunerna. Kommunen skall besluta om hur många förhandsröstningsställen det finns i varje kommun och var de är belägna. Det skall samtidigt finnas två valförrättare på varje allmänna förhandsröstningsställe och det skall utses av av den kommunala centralvalnämnden. Förhandsrösterna skall räknas röstningsområdesvis och valhemligheten skall effektivare säkerställas i små röstningsområden. I samband med presidentvalet föreslås att tiden mellan det första valet och det andra valet skall förkortas från tre veckor till två veckor. Fördelningen av valkostnaderna mellan stat

och kommun föreslås ändras så att staten vid alla val skall ha hand om de centerade kostnaderna för material och datasystem och kommunen skall sköta övriga kostnader. Vid statliga val skall justitieministeriet emellertid, enligt antalet röstberättigade, betala kommunerna en ersättning som täcker kommunens utgifter för valarrangemangen. De ändringar som har gjorts i kommunindelningen och landsskapsindelningen föreslås dessutom i valkretsindelningen och dessutom föreslås en antal smärre ändringar av teknisk natur. Den föreslagna lagen är avsedd att träda i kraft så snart som möjligt efter att den har godkänts och blivit stadfäst. Avsikten är att lagen första gången tillämpas i det riksdagsval som hålls i mars 2003.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Inledning.....	4
2. Nuläget och bedömning av det.....	4
2.1. Röstningsställena.....	4
Allmänt.....	4
Allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet.....	4
Valdagens röstningsställen.....	6
Övriga röstningsställen.....	7
Bedömning av nuläget.....	7
2.2. Valförrättningen.....	8
2.3. Rösträkningen.....	8
2.4. Tidsperioden mellan presidentvalets första och andra valomgång.....	9
2.5. Fördelningen av valkostnaderna mellan stat och kommun	10
Allmänt.....	10
Statens valutgifter 1999 och 2000.....	10
Kommunernas valutgifter 1999 och 2000.....	11
Bedömning av nuläget.....	11
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	11
3.1. Propositionens huvudsakliga mål.....	11
3.2. De viktigaste förslagen.....	12
Röstningsställen i hemlandet.....	12
Förrättandet av förhandsröstningen.....	13
Öppethållningsdagar och öppettider för de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet	13
Utseende av valförrättare och antal valförrättare i de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet.....	14
Det tekniska förrättandet av förhandsröstningen.....	14
Rösträkning	15
Tiden mellan presidentvalets första och andra val.....	15
Fördelningen av valkostnaderna mellan stat och kommun	16
Övriga förslag.....	19
Valkretsindelningen.....	19
Röstningsområdesindelningen.....	19
Tiden för förhandsröstning på finskt fartyg	19
Öppna valkuvert	20
Skyddsförbud.....	20
Vallängdernas offentlighet i presidentvalet.....	20

4.	Propositionens verkningar	20
5.	Beredningen av propositionen	21

DETALJMOTIVERING	22
------------------------	----

1.	Lagförslaget	22
2.	Närmare bestämmelser	32
3.	Ikraftträdande	32
4.	Lagstiftningsordning	32

LAGFÖRSLAG

Lag om ändring av vallagen	33
----------------------------------	----

BILAGA

PARALLELLTEXT	41
---------------------	----

Lag om ändring av vallagen	41
----------------------------------	----

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Vallagstiftningen i Finland har senast grundligt reviderats genom vallagen (714/1998) som trädde i kraft den 8 oktober 1998. I vallagen sammanfördes lagen om riksdagsval, presidentval, europaparlamentsval och kommunalval, vilka tidigare var skilda lagar. Förutom att vallagarna förenhetligades, gjordes då mindre ändringar i valstadgandena. Vallagen har tillämpats i fyra val, i riksdagsvalet år 1999, i europaparlamentsvalet år 1999, i presidentvalet år 2000 och i kommunalvalet år 2000. Utgående från de erfarenheterna av dessa val kan man bedöma hur lagen har fungerat.

Vårt valsystem fungerar bra och det finns inte något större behov att ändra det. Även själva vallagen har fungerat bra, vilket framgår av att ovan nämnda val förrättades utan större problem. Erfarenheterna av valen visade endast på att det finns små behov av ändringar av lagen, närmast med tanke på rösträkningen, vallängdernas offentlighet och förhandsröstningsförfarandet. Det finns dock behov av större ändringar som har samband med förändringar som skett i den omgivning där lagen är tillämplig och där det fortfarande sker märkbara förändringar, som även ger anledning till att göra ändringar i vallagstiftningen.

Behoven att ändra valsystemet, till den del det gäller att bättre genomföra proportionaliteten vid riksdagsval, har utretts av valkommitté 2000 som överlämnade sitt betänkande (kommittébetänkande 2001:8) till justitieministeriet i juni 2001. Om den fortsatta beredningen av detta projekt har

ännu inga beslut fattats.

2. Nuläget och bedömning av det

2.1. Röstningsställena

Allmänt

Enligt 14 § 3 mom. i grundlagen skall det allmänna främja den enskildes möjligheter att delta i samhällelig verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller helle själv. Enligt 4 § vallagen förrättas allmänna val genom att det ordnas förhandsröstning och röstning på valdagen. Förhandsröstningsperioden är sju dagar i hemlandet och fyra dagar utomlands och börjar på onsdagen 11 dagar före valdagen och slutar utomlands på lördagen 8 dagar före valdagen och i hemlandet på tisdagen 5 dagar före valdagen. Valdagen infaller på söndag och då är röstningsställena i hela landet öppna klockan 9 – 20.

Allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet

Förhandsröstningen och röstningen på valdagen är likvärdiga sinsemellan. Den som röstar har full rätt att välja, om han röstar på valdagen eller på förhand. Andelen som förhandsröstar av alla som röstar har under de senaste tio åren nästan alltid varit hög, ungefär 40-47 %. Endast i kommunalvalet och europaparlamentsvalet år 1996 som förrättades samtidigt och i kommunalvalet år 2000 var andelen förhandsröstare under 40 %. I det följande presenteras antalet förhandsröstande och deras proportionella andel av alla röstande

vid de val som förrättats åren 1991–2000.

<i>Förhands- röstande tandes pro- portionella andel av alla röstan- de</i>	<i>De för- handsrös-</i>	
Riksdags- valet 1991	1 120 619	40,5 %
Kommunal- valet 1992	1 027 334	38,1 %
President- valet 1994/I	1 359 880	42,4 %
President- valet 1994/II	1 500 212	46,7 %
Riksdags- valet 1995	1 205 331	43,2 %
Kommunal- valet 1996	844 203	34,9 %
Europaparla- mentsvalet 1996	810 703	34,4 %
Riksdags- valet 1999	1 081 296	40,1 %
Europaparla- mentsvalet 1999	585 084	47,0 %
President- valet 2000/I	1 366 233	44,5 %
President- valet 2000/II	1 517 061	47,4 %
Kommunal- valet 2000	844 867	37,7 %

Den största delen av förhandsrösterna (ca 96 %) gavs på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet, där vem som helst röstberättigad får rösta. Övriga förhandsröster ges på anstalter, som hemmaröstning eller på de förhandsröstningsställena som finns utomlands.

Som allmänt förhandsröstningsställe fungerade enligt den lagstiftning som var gällande till år 1996 de postkontor i Posten Finland Abp som angavs i förordning och dess tillfälliga förhandsröstningsställena. Förhandsröstningen har ordnats i Post och telegrafanstaltens sedermera Post och Teleanstaltens och slutligen Finlands Post Ab:s postkontor ända sedan riksdagsvalet år 1970. Då och långt senare var posten och dess postkontor statliga ämbetsverk och

deras personal tjänstemän. Dessutom fanns det tillräckligt med postkontor i hela landet med tanke på hur de kunde nås. Situationen förändrades dock på 1990-talet, då Posten Finland Abp, som hade omvandlats till ett affärsföretag, i stor utsträckning började lägga ner sina postkontor. Antalet förhandsröstningsställena i postkontor och tillfälliga förhandsröstningsställena var följande i de val som förrättades år 1991–2000.

<i>Postkontor förhandsröstningsställena</i>	<i>Postens</i>	<i>tillfälliga</i>
Riksdags- valet 1991	1 027	-
Kommunal- valet 1992	928	39
President- valet 1994	903	20
Riksdags- valet 1995	901	21
Kommunal- valet 1996	784	6
Riksdags- valet 1999	538	5
Europaparla- mentsvalet 1999	538	5
President- valet 2000	537	19
Kommunal- valet 2000	472	4

Antalet postkontor i vilka förhandsröstning ordnats har således minskat med hälften under tio år. Vid tidpunkten för kommunalvalet år 2000 fanns det inte längre något postkontor i 94 av kommunerna på det finska fastlandet. I dessa kommuner handhades posttjänsterna av postens ombud, vilka i allmänhet fanns i kiosker, butiker, på bensinstationer och på motsvarande ställen. Postens ombud uppfyllde dock inte i allmänhet de krav som skall ställas förhandsröstningsställena bl.a. säkerhets- och utrymmeskrav och på grund av frågan om ansvar.

År 1992 frigjorde sig Posten på Åland från Posten Finland Abp och blev ett separat affärsföretag under landskapsstyrelsen. Detta har dock inte påverkat antalet

förhandsröstningsställen eller placeringen av dem på Åland: de har varit 13-15 vid alla statliga val som har förrättats åren 1994–2000.

Enligt den lagstiftning som trädde i kraft år 1996 kan förhandsröstningen ordnas av någon annan instans än posten. Det är justitieministeriets uppgift att bedöma, vilken instans som på ett tillförlitligt, smidigt och ekonomiskt bra sätt kan sköta uppgiften och ingå avtal med vederbörande instanser. Förhandsröstningsställen bestäms genom förordning av statsrådet och på Åland genom förordning av republikens president (9 § vallagen). Ministeriet har ingått ett avtal om förrättandet av förhandsröstningen med Posten Finland Abp och posten på Åland i alla val från och med år 1996. Eftersom det enligt vallagen i varje kommun skall finnas åtminstone ett förhandsröstningsställe (om inte något annat följer av särskilda skäl), och eftersom det sedan riksdagsvalet år 1999 i flera kommuner inte längre har funnits något postkontor, har ministeriet med dessa kommuner ingått avtal om att kommunerna i fråga ordnar förhandsröstningen i sina egna ämbetsverk, mot en ersättning som betalas av justitieministeriet. Vid kommunalvalet år 2000 genomfördes dessutom ett arrangemang, genom vilket alla kommuner fick grunda så många ytterligare förhandsröstningsställen i kommunen som ansågs nödvändigt, även i de kommuner där det fanns åtminstone ett postkontor. Allt som allt fanns det i detta kommunalval sammanlagt 182 förhandsröstningsställen i 139 kommuner. De erfarenheter som man haft av att förhandsröstningen anordnats av kommunen har varit goda, röstningsförrättningen har fungerat lika bra i kommunens förhandsröstningsställen som i postkontoren.

Fastän antalet allmänna förhandsröstningsställen har minskat på tio år till ungefär hälften, har detta dock inte påverkat antalet förhandsröstande, som under samma tidsperiod fortsättningsvis har varit hög och snarare ökat. Det kan dock konstateras att vissa invånares, närmast sådana som bor i glesbygden, möjligheter att förhandsrösta har kunnat bli besvärligare. Å andra sidan röstar invånarna i glesbygden

fortfarande mest på valdagen.

Valdagens röstningsställen

När antalet förhandsröstande har ökat, har antalet röstande på valdagen i motsvarande mån minskat. Kommunerna har reagerat på denna utveckling genom att minska antalet röstningsområden och därigenom också antalet röstningsställen på valdagen. Enligt 8 § vallagen skall beslut om röstningsområdena fattas av fullmäktige. Antalet röstningsområden har varit följande i de val som förrättades åren 1991–2000:

Röstningsområden

Riksdagsvalet 1991	4 736
Kommunalvalet 1992	4 349
Presidentvalet 1994	3 993
Riksdagsvalet 1995	3 731
Kommunalvalet 1996	3 502
Riksdagsvalet 1999	3 314
Europaparlamentvalet 1999	3 314
Presidentsvalet 2000	3 219
Kommunalvalet 2000	3 086

Antalet röstningsområden under valdagen har således minskat med 35 % på tio år. Orsaken till att röstningsområden under valdagen har avskaffats är bl.a. ekonomiska (inbesparingar), svårigheterna att hitta intresserade förtroendemän till valnämnderna samt bekymmer över hur valhemligheten skall bevaras, vilket åter har samband med ökningen av förhandsröstningen. Att röstningsområden har lagts ner kan i viss mån anses ha gjort det besvärligare för de röstande att rösta på valdagen, i synnerhet i glesbygden.

När man bedömer röstningsområdets optimala storlek, skall man beakta att det både skall vara tillräckligt stort så att valhemligheten skall bevaras, men också tillräckligt litet, så att röstningsställena på valdagen är belägna på ett skäligt avstånd och tillräckligt nära så många röstande som möjligt så att det inte uppstår någon större rusning till röstningsområdet på valdagen. Vid presidentvalet år 2000 var röstningsområdenas storlek i allmänhet

1 000–1 999 röstberättigade. Röstningsområden av denna storlek utgjorde 25 % av alla röstningsområden. Endast 6 % av röstningsområdena hade mer än 3 000 röstberättigade och endast i 1,3 % mera än 4 000 röstberättigade. Små röstningsområden enligt gällande vallag med under 120 röstberättigade utgjorde å andra sidan ungefär 2 %, och röstningsområden med mindre än 300 röstberättigade utgjorde ungefär 21 % av alla röstningsområden.

Övriga röstningsställen

Övriga röstningsställen är alla förhandsröstningsställen: i hemlandet anstalter och i vissa fall den röstandes hem (hemmaröstning) och utomlands de finska beskickningar och finska fartyg som bestäms genom förordning av statsrådet. Något behov av att ändra dessa ställen finns inte.

Bedömning av nuläget

Det beslutsfattande som gäller röstningsställena kan anses vara inkonsekvent. Medan det är fullmäktige som fattar beslut om röstningsområdena dvs. i praktiken röstningsställena på valdagen, bestäms förhandsröstningsställena i kommunen genom förordning av statsrådet, vilken föredras från justitieministeriet. I de senaste valen har flera kommuner varit missnöjda med antalet förhandsröstningsställen i kommunerna och gjort förslag till justitieministeriet om att öka antalet förhandsröstningsställen. Vissa kommuner har även anmält intresse för att ordna hela förhandsröstningen i kommunens ämbetsverk fastän det finns ett postkontor i kommunen. I samband med att justitieministeriet berett statsrådets förordning om allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet vid kommunalvalet år 2000 (709/2000) har det varit tvunget att bedöma vilket antal förhandsröstningsställen som är lämpligt i varje kommun samt vilka ställen i kommunen som är lämpliga för detta ändamål och var de skall finnas. En sådan bedömning kan dock inte mera nuförtiden anses höra till ett ministerium eller vara

uppgifter på ministerienivå. Ministeriet har inte heller i praktiken möjligheter att utföra en sådan bedömning. Däremot har kommunen själv de bästa möjligheterna att bedöma antalet förhandsröstningsställen som behövs, deras läge och vilket ställe som är lämpligast som förhandsröstningsställe. På samma sätt bedömer kommunen även antalet röstningsområden som behövs och röstningsställets läge och lämplighet. Därför är det naturligt att helt och hållet överföra på kommunens ansvar det beslutsfattande som gäller alla röstningsställen i kommunen.

Kommunens ställning är tryggad i grundlagen, varför de och ämbetsverken i kommunerna kan anses som bestående organisationer. Posten Finland Abp fungerar däremot på affärsekonomiska grunder, vilket gör att det är osäkrare om postkontoren är bestående och hur stort antal det kommer att finnas i olika delar av landet. Enligt den förteckning som Posten Finland Abp publicerade den 31 oktober 2001 har posten i hela landet 326 egna driftsställen (postkontor) i 176 kommuner. I framtiden kan antalet postkontor ytterligare minska. Med tanke på valtryggheten och valens tillförlitlighet i allmänhet, vore det till fördel om de uppgifter som ankommer på valmyndigheterna skulle höra till en bestående organisation. Detta skulle även för sin del minska de övriga valmyndigheternas arbete, bl.a. justitieministeriets. Valtryggheten skulle också öka då förhandsröstningen och valdagens röstning skulle ordnas av en och samma myndighet.

Minskningen av röstningsområden kan å ena sidan förbättra bevarandet av valhemligheten, men å andra sidan försvåra de röstandes möjligheter att rösta på valdagen. Med tanke på grundrättigheterna skall den senare synpunkten anses vara viktigare, eftersom valhemligheten kan tryggas även i små röstningsområdet genom åtgärder som stadgas i vallagen. Om röstningsområden avskaffas kan detta inte nödvändigtvis heller kompenseras med att man ökar möjligheterna att förhandsrösta, eftersom många röstande uttryckligen vill rösta på valdagen, t.ex. på grund av att de först vill följa valkampanjen till slut och

sedan först rösta.

2.2. Valförrättningen

Det tekniska förrättandet av förhandsröstningen och röstningen på valdagen behöver allmänt taget inte utvecklas. För den röstande är röstning på båda sätten snabbt, smidigt, och säkert med tanke på bevarandet av valhemligheten. Erfarenheterna av valen har dock gett anledning att se över vissa detaljer som anknyter till valmyndigheternas arbete.

Enligt vallagen skall det på allmänna förhandsröstningsställena finnas åtminstone en valförrättare som sköter förrättandet av röstningen. I praktiken, åtminstone på livliga allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet, har det funnits fler än en valförrättare, i allmänhet tre och vid de allra största ställena t.o.m. fler än tio. Antalet valförrättare och deras ställning väcker alltid med jämna mellanrum diskussion: Vissa röstande är oroliga för valtryggheten vid röstningen, närmast bevarandet av valhemligheten då förhandsröstningen endast sköts av en valförrättare. Som jämförelse kan det konstateras, att den valnämnd som sköter röstningen på valdagen är beslutsför med tre medlemmar närvarande. Även det faktum att valförrättaren eller valförrättarna inte är förtroendemän, utan i allmänhet tjänstemän, har även väckt frågor. Det har bl.a. framförts att det även skall utses en nämnd bestående av förtroendemän till förhandsröstningsställena. Även om det för närvarande inte har uppträtt några särskilda problem, verkar det motiverat att öka minimiantalet valförrättare med hänsyn både till valsäkerheten och de praktiska behoven.

På finska fartyg kan personalen på dessa rösta under den förhandsröstningstid som gäller för utomlands (fyra dagar). Antalet förhandsröstande på fartyg har varit mycket lågt: ungefär 150 röstande per val, dvs. mindre än en tiondedels procent av alla röstande. Fartygen rör sig ibland på sådana vatten, från vilka det är svårt att sända vidare förhandsröstningshandlingar så att de skulle hinna i tid till vederbörande kommuner i hemlandet. Det kan även ta flera dagar för ett fartyg att komma från en hamn till en annan.

Som lösning på detta problem har det framförts att förhandsröstningen på fartyg kunde påbörjas tidigare än den 11 dagen före valdagen. Uppgifterna om kandidaterna kunde i detta fall ges till fartygen på något annat sätt än genom sammandraget av kandidatlistorna, t.ex. med hjälp av internet eller telefax. Bl.a. enligt vallagstiftningen i Sverige och Danmark kan förhandsröstningen på fartyg påbörjas tidigare än den övriga förhandsröstningen.

2.3. Rösträkningen

Rösträkningen har på många sätt påverkats av att förhandsröstningen har ökat. För det första kan valhemligheten i röstningen på valdagen ha störts i mindre röstningsområden. Om en stor del av de röstberättigade på ett mindre röstningsområde röstar på förhand, blir antalet röstande på valdagen i motsvarande grad litet. I regel har man ansett att valhemligheten inte kan tryggas då det sammanlagda antalet röstsedlar är mindre än 50. Enligt gällande vallag skall röstsedlarna i ett sådant röstningsområde, där det finns mindre än 120 röstberättigade, vid rösträkningen sammanräknas med röstsedlarna från något annat röstningsområde. Detta stadgande har dock visat sig problematiskt i de fall, där det i röstningsområdet finns lite över 120 röstberättigade: t.ex. om det i röstningsområdet finns 130 röstberättigade varav 90 röstar så att 45 röstar på förhand och övriga 45 på valdagen. Röstsedlarna på valdagen i röstningsområdet kan inte i detta fall sammanföras med röstsedlarna från något annat röstningsområde, fastän det sammanlagda antalet röstsedlar också skulle vara mindre än 50. Problematiska situationer kan även uppstå i sådana kommuner, där det finns bara ett röstningsområde, då man inte kan sammanföra röstsedlarna från valdagen med några andra vid rösträkningen.

Å andra sidan har ökningen av förhandsröstningen i någon mån försvårat en detaljerad analys av valresultaten. Då valdagens röster i varje röstningsområde

räknas skilt för sig, kan man på grundval av valens resultat analysera de politiska styrkeförhållandena i kommunens olika röstningsområden. Detta har traditionenligt intresserat media, partier och forskare. Förhandsrösterna har dock räknats endast kommunvis dvs. alla förhandsröster som givits i kommunen har oberoende av röstningsområde bildat en helhet. Eftersom ungefär 40-47 % av de röstberättigade i röstningsområdet röstar på förhand, blir analyseringen av valresultatet röstningsområdesvis beroende endast av resultatet av röstningen på valdagen, som alltså endast talar om litet mer än hälften av den verkliga situationen.

För det tredje kan misstankarna som gäller valhemlighetens bevarande vid röstningen på valdagen och vetskapen om att förhandsrösterna räknas kommunvis, för sin del ha påverkat ökningen av förhandsröstningen. Vissa röstande kanske önskar försäkra sig om sin valhemlighet och röstar därför på förhand.

2.4. Tidsperioden mellan presidentvalets första och andra valomgång

Enligt en ändring av regeringsformen år 1991 (lag 1074/1991) övergick man i Finland till ett direkt presidentval, vid behov med två omgångar. I regeringens proposition (RP 232/1988 rd) föreslogs att tidsperioden mellan presidentvalets första och andra val skall vara fyra veckor. Förslaget motiverades med att om tiden skulle vara kortare skulle det inte finnas tid att förrätta förhandsröstning av andra valet. Det ansågs att det behövs fyra veckor närmaste med tanke på att kandidatförteckningen för det andra valet skulle hinna skickas i tid till Finlands beskickningar runt om i världen vilka fungerar som förhandsröstningsställen. Riksdagen förkortade dock tidsperioden mellan valen till tre veckor genom att ändra det sätt på vilket kandidatförteckningen tillställs så, att om förteckningen inte sannolikt hinna sändas i tid, räcker det att en uppgift om innehållet i förteckningen lämnas på ett tillförlitligt sätt.

Första gången ordnades ett direkt

presidentval bestående av två valomgångar år 1994 och andra gången år 2000. Speciellt i samband med det val som hölls år 2000 pågick en livlig offentlig diskussion om längden av tidsperioden mellan valen. Tre veckor ansågs allmänt vara en för lång period: Det första valets valkampanj hade börjat hösten 1999 och de två kandidaternas synpunkter och åsikter i de andra valet var bekanta från denna kampanj. Det andra valets valkampanj innehöll inte heller speciellt mycket nytt till sakinnehållet. Därför verkade en tre veckors valkampanj i viss mån tröttande för både de röstande och massmedia.

Då man bedömer hur lång tidsperiod det skall vara mellan det första och andra valet med tanke på valets tekniska förrättande, kan man konstatera, att händelserna och åtgärderna framskrider långsamt och på ett formellt sätt mellan det första valets valdag och innan det andra valets förhandsröstning påbörjas (en tidsperiod på nio dagar). Granskningen av det första valets resultat börjar genast måndagen efter valet. I praktiken får alla valkrets nämnder granskningsräkningen slutförd under måndagens lopp. I presidentvalet år 2000 fick den sista valkrets nämnden i fasta Finland sin granskning av röstningen färdig och registrerad i valinformationssystemet på måndagen kl. 19.57. I de största valkretsarna var räkning snabb: i Helsingfors valkrets nämnd fick man röstgranskningen färdig redan kl. 13 och i Nylands valkrets nämnd kl. 15. Endast i mindre valkretsar dvs. i valkrets nämnden på Åland blev resultatet färdigt först följande dag på tisdagen, vilket berodde på att röstsedlarna lämnades in från kommunerna till valkrets nämnden i en ganska långsam takt. Det första valets resultat fastställs vid valkrets nämndernas sammanträden som inleds kl. 18 onsdagen efter valdagen. Helsingfors valkrets nämnd kan fastställa hela landets resultat redan samma kväll. Följande dag dvs. på torsdagen presenteras resultatet av justitieministeriet för statsrådet, som konstaterar resultatet och vid behov att det andra valet förrättas mellan de två kandidater som fått flest röster i det första valet. Från fredag till tisdag sker det ingenting och på

onsdagen dvs. den tionde dagen efter den första valdagen börjar förhandsröstningen i det andra valet.

Ett förkortande av treveckors perioden till två veckor betyder i praktiken att kandidatförteckningen för det andra valet inte hinner i tid ens till förhandsröstningsställena i hemlandet, för att inte tala om förhandsröstningsställena utomlands. Eftersom – i motsats till vad som var fallet vid det första direkta valet år 1994 – kandidatnumren på de två kandidaterna i det andra valet inte ändras från de nummer de haft i det första valet, kan man fråga om det absolut måste finnas en officiell kandidatförteckning på förhandsröstningsställena redan i början av förhandsröstningen, eller om det skulle räcka att de till en början bara får information om kandidaterna på ett tillförlitligt sätt med hjälp av modern teknik.

Presidentvalet förrättas i två omgångar förutom i Finland i sådana europeiska stater som Frankrike, Portugal, Österrike, Ryssland, Polen, Slovakien och Bulgarien. I dessa stater är tiden mellan det första och det andra valet i allmänhet två veckor, i Portugal dock tre veckor. Märkas bör dock att dessa länder inte har ett likadant förhandsröstningsförfarande som Finland, utan valet förrättas nästan utan undantag genom röstning på valdagen.

2.5. Fördelningen av valkostnaderna mellan stat och kommun

Allmänt

Enligt gällande vallag § 118 svarar justitieministeriet för de kostnader som uppstår av upprätthållandet av ett valdatainformationssystem, i synnerhet röstregistret och kandidatregistret samt det centrala rösträkningssystemet. Ministeriet svarar dock inte för kostnaderna för de dataprogram som behövs för resultaträkningen och som kommunerna anskaffar. Dessutom svarar ministeriet för de kostnader som uppstår i samband med uppgörande och sändande av valmaterialet (t.ex. röstsedlarna och meddelandet om

rösträtt) och för kostnaderna för valförrättare till förhandsröstningsställena, Finlands beskickningar och finska fartyg samt för valkrets nämndernas utgifter. Kommunen ansvarar för centralvalnämndernas, valnämndernas, valbestyrelsens och hemmaröstningens valförrättares kostnader samt kostnaderna i samband med användningen av dataprogram för rösträkningen. Kommunernas utgifter för europaparlamentsvalet ersätts dock med statsmedel.

Statens valutgifter 1999 och 2000

År 1999, då det förrättades riksdagsval och europaparlamentsval samt vitogs förberedelser för följande års presidentval, var justitieministeriets valutgifter 127 092 875 mark (ca 21,4 miljoner euro). Riksdagsvalets andel av dessa utgifter var ungefär 52 miljoner mark, europaparlamentsvalets andel ungefär 64 miljoner mark, varav ungefär 24 miljoner var utgifter som ersattes av kommunerna samt det år 2000 hållna presidentvalets andel ungefär 11 miljoner mark. År 2000 var justitieministeriets valutgifter 110 979 850 mark (ca 18,7 miljoner euro), varav presidentvalets andel var 74 miljoner mark och kommunalvalets andel ungefär 37 miljoner mark.

Den största utgiftsposten av justitieministeriets valkostnader utgör förhandsröstningen i hemlandet. Enbart förhandsröstningen kostade ministeriet ungefär 21 miljoner mark i t.ex. riksdagsvalet år 1999, och dessutom var postutgifterna för förhandsröstningshandlingarna ungefär 1,5 miljoner mark. På motsvarande sätt var de totala kostnaderna för presidentvalet år 2000, som skedde i två omgångar, och där röstningsaktiviteten var högre än i andra val, ungefär 53 miljoner mark. Nästan alla förhandsröstningskostnader har betalats till Posten Finland Abp, som har varit den huvudsakliga anordnaren av förhandsröstningen. Dessutom har ministeriet betalt kostnaderna för anordnandet av förhandsröstningen även i de kommuner där det inte funnits några postkontor. Resten av justitieministeriets valutgifter förorsakas av

valinformationssystemet, valmaterial och kostnader för valkrets nämnderna.

Kommunernas valutgifter 1999 och 2000

Kommunernas valutgifter år 1999 var sammanlagt 57 640 000 mark (ca 9,7 miljoner euro). Om man från denna summa avdrar de ersättningar som justitieministeriet betalar för europaparlamentsvalen dvs. 24 078 000 mark, skall kommunerna stå för 33 562 000 mark (ca 5,6 miljoner euro). Kommunernas valutgifter var år 2000 sammanlagt 84 782 000 mark (ca 14,2 miljoner euro).

Kommunens valkostnader utgörs huvudsakligen av arvoden till medlemmarna i centralvalnämnden, valnämnden och valbestyrelsen, av anskaffningen av program för resultatuträkningen samt av vissa utgifter av allmän natur (bl.a. publiceringen av kungörelser och tillverkningen av valbås).

Bedömning av nuläget

Kommunerna har deltagit i kostnaderna för förrättandet av allmänna val ända sedan riksdagsvalet år 1907. Då det år 1994 ordnades en statlig rådgivande EG-folkomröstning, ersattes kommunerna i efterhand för de kostnader som därav föranleddes ur statsmedel. Samma förfarande omfattades även i lagen om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet (272/1995), vilken upphävdes genom en lag 1998, vilket i praktiken har betytt, att ministeriet har stått för alla utgifter som uppkommit i samband med europaparlamentsvalet. I regeringens proposition var motiveringen för denna förfarande, att europaparlamentsvalet anknyter till det statliga beslutsfattandet och att valen knappt berör den kommunala verksamheten. Samma motivering kunde användas även på riksdagsvalen och presidentvalen, eftersom även de huvudsakligen hänför sig till statligt beslutsfattande.

De flesta kommuners ekonomiska situation har varit svår från 1990-talets början. Många kommuner har varit tvungna att skära ner på

sina utgifter och tjänster. Den ekonomiska belastningen ökade för sin del av de fyra allmänna val som inföll åren 1999 och 2000. I flera kommuner har man tänkt att ett inbesparingsobjekt kunde utgöras av valkostnaderna och delvis därför har en del kommuner minskat på antalet röstningsområden på det sätt som redogjorts för i avsnitt 2.1.

Då man bedömer hurudant nuläget är med hänsyn till valkostnaderna, kan det konstateras att fördelningen av valkostnaderna mellan stat och kommun delvis är inkonsekvent, eftersom det är staten som svarar för kostnaderna i samband med förhandsröstningen och kommunen som svarar för kostanderna i samband med röstningen på valdagen. Detta kan för sin del har lett till att en del kommuner har försökt gynna förhandsröstning inom området på bekostnad av röstning på valdagen. Med tanke på grundrättigheternas förverkligande kan man dock inte godkänna en sådan utveckling, att den röstberättigades möjligheter att rösta på den tidpunkt han själv vill, minskar på grund av den offentliga maktens, i detta fall, kommunens dåliga ekonomi. Den andra inkonsekvensen i valkostnaderna anknyter till att staten ersätter kommunerna för deras valutgifter i europaparlamentsvalen, men inte i övriga statliga val. Ytterligare kan man konstatera att den ekonomiska börda som kommunerna har på grund av valen åtminstone inte borde öka från närvarande.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Propositionens huvudsakliga mål

Propositionens huvudsakliga mål är att ytterligare förbättra valsystemets ändamålsenlighet. Målet är att öka de röstberättigades möjligheter att rösta genom att öveföra det beslutsfattande som gäller alla röstningsställen i hemlandet till kommunerna, och ändringen av grunderna för fördelningen av valkostnaderna mellan stat och kommun så, att kommunernas ekonomiska börda för att förrätta valen skall minska, en finslipning av förhandsröstningsförfarandet, ett förbättrande

av förutsättningarna för trygghet av valhemligheten samt hur man genom ett snabbare förfarande väljer president och effektiviserar valkampanjen genom att förkorta tiden mellan det första och andra valet vid presidentvalet från tre veckor till två veckor.

3.2. De viktigaste förslagen

Röstningsställen i hemlandet

I propositionen föreslås, att kommunen själv skall bestämma om förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen. När det gäller röstningsställena på valdagen, skall propositionen inte föranleda någon ändring i den nuvarande regleringen. Men beträffande de allmänna förhandsröstningsställena skall beslutanderätten överföras från statsrådet till kommunerna. Kommunen kan anses ha de bästa förutsättningarna att bedöma hur många allmänna förhandsröstningsställen och röstningsställen på valdagen det skall finnas och var i kommunen de skall vara belägna. I varje kommun skall det dock finnas minst ett allmänt förhandsröstningsställe, om det inte finns speciella skäl till annat, och på kommunens varje röstningsområde ett röstningsställe på valdagen. Det är kommunstyrelsen som fattar beslut om röstningsställena. Om dessa skall inte längre ges bestämmelser genom förordning av statsrådet. Fullmäktige skall fortfarande fatta beslut om röstningsområdena i kommunen. Kommunen kunde bestämma att dess ämbetsverk och inrättningar i huvudsak skall fungera som allmänna förhandsröstningsställen. Lämpliga förhandsröstningsställen kunde t.ex. vara kommunhuset, biblioteket, skolor och serviceställen. Kommunen kunde också skaffa sådana utrymmen som behövs för förhandsröstningen och sådan personal som behövs eller båda helt eller dels av någon annan tillförlitlig organisation som verkar i kommunen. Statliga ämbetsverk och stora offentligt rättsliga inrättningar, såsom Folkpensionsanstaltens kontor eller Posten Finland Abp:s postkontor och Posten på Ålands driftsställen skall komma ifråga som sådana instanser. På allmänna

förhandsröstningsställen och på valdagens röstningsställen skall det finnas tillräckligt med utrymme för att röstningen skall kunna förrättas. Då man väljer platsen skall man därtill försäkra sig om att det är en så neutral plats som möjligt med tanke på ideella och ekonomiska kopplingar. Det här betyder i praktiken att t.ex. sådana affärsföretag som verkar i kommunen eller religiösa utrymmen inte kan komma ifråga som förhandsröstningsställen. De enda undantagen från detta kan vara Posten Finland Abp och Posten på Åland, vilka talar för deras traditionella ställning som arrangörer av förhandsröstning. Den s.k. ombudsposten kan dock inte komma i fråga, eftersom den oftast verkar i samband med ovan avsedda affärsföretag. Om kommunen anordnar förhandsröstning på någon annan plats än i sina egna lokaler, skall den även svara för kostnaderna för detta. Den föreslagna ändringen av stadgandet skulle inte i praktiken medföra ändringar i röstningsställena på valdagen, som hittills har fungerat i kommunens egna utrymmen, för det mesta i skolor och ämbetsverk.

Kommunstyrelsen skall ombesörja att förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen, enligt vad den har fattat beslut om, och kontaktuppgifterna gällande dem, antecknas i registret över röstningsställen, som förs av Befolkningsregistercentralen. Registret över röstningsställen skall upprättas på hösten 2002 för riksdagsvalet år 2003 och sedan skulle registret fortsatt användas dvs. kommunerna skulle kunna göra ändringar i registret, om röstningsställena i kommunen ändras. Detta kunde för sin del främja det målet att även förhandsröstningsställena skulle bli så bestående som möjligt i kommunen, på samma sätt som röstningsställena på valdagen, dvs. de skulle inte ändras från ett val till ett annat utom av vägande skäl.

Kommunen skall se till att uppgifterna i registret om röstningsställena i varje val skall vara daterade senast den 51 dagen före valdagen. I propositionen föreslås att de allmänna förhandsröstningsställen och röstningsställen på valdagen, som på tidpunkten ifråga finns med i registret, skulle

vara röstningsställen i valen. Kommunen kunde inte ändra sina röstningsställen efter denna tidpunkt när det gäller det valet, utan ändringen skulle först kunna gälla följande val. Samma sak skulle även gälla de fall, där det i enlighet med kommunallagen söks rättelse i kommunstyrelsens beslut eller där det söks ändring i det beslut som kommunstyrelsen gett i anledning av yrkandet om rättelse genom kommunal besvär från förvaltningsrätten. Fastän behandlingen vid yrkande om rättelse eller besvärsförfarandet skulle pågå ännu den 51 dagen före valet, skall de platser som finns upptagna i registret på den sagda tidpunkten fungera som röstningsställen i valen ifråga. De röstningsställen som ändrats som resultat av rättelseyrkandet eller besvärprocessen skulle däremot kunna gälla i följande val. Det är viktigt att slå fast röstningsställena och uppgifterna om dem senast den 51 dagen före valen bl.a. därför att man dagen efter ifrågavarande dag börjar samla uppgifter om de röstberättigade från befolkningsregistret till rösträtsregistret. En av dessa uppgifter är den röstandes röstningsställe på valdagen, som även nämns i det meddelande om rösträtt som skickas till den röstberättigade. En så tidig säkerhet som möjligt om röstningsställena i valen skulle också förbättra förutsättningarna att informera om dem. För att en effektivare information om förhandsröstningsställena skall uppnås föreslås, att justitieministeriet på ett ändamålsenligt sätt skall svara för informationen i hela landet om alla allmänna förhandsröstningsställen. Ett ändamålsenligt sätt skulle t.ex. vara att samla ihop uppgifterna om förhandsröstningsställena på justitieministeriets internetsidor, där de är tillgängliga både för massmedia och de röstande. Inom ramen för de anslag som finns skulle ministeriet också dessutom kunna överväga en avgiftsfri telefonservice. Dit kunde den röstande kunna ringa för att få veta var närmaste förhandsröstningsställe ligger och när det är öppet. Servicenumret kunde nämnas i det meddelande som skickas till de röstande. Informationen om förhandsröstningsställena inom kommunen skulle skötas av kommunen själv, som närvarande.

För att beslutsfattandet skulle vara enhetligt föreslås ännu, att kommunstyrelsen skulle fatta beslut även om vissa röstningsställen på anstalter. Enligt gällande lag fattas dessa beslut av kommunens centralvalnämnd.

Förrättandet av förhandsröstningen

Öppethållningsdagar och öppettider för de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet

Eftersom det föreslås att beslutsfattandet om de allmänna förhandsröstningsställena överförs från statsrådet till kommunerna, följer härav, att kommunerna även skall fatta beslut om öppethållningsdagarna och de dagliga öppethållningstiderna för förhandsröstningsställena.

I propositionen föreslås, att de allmänna förhandsröstningsställena skall vara öppna alla de dagar som hör till förhandsröstningstidsperioden, om inte kommunstyrelsen av särskilda skäl annat beslutar. Huvudregeln skulle alltså vara, att förhandsröstningsstället är öppet alla sju dagar från onsdag till tisdag. Av särskilda skäl kunde kommunstyrelsen dock besluta, att något eller några av förhandsröstningsställena inte är öppna hela förhandsröstningstiden utan endast vissa dagar som hör till denna tidsperiod, t.ex. endast vardagar eller de tre första dagarna av tidsperioden. Som särskilt skäl skulle anses närmast att man bedömer att antalet förhandsröstande är litet i kommunen eller i en del av kommunen. Den föreslagna regleringen skulle t.ex. göra det möjligt att kommunstyrelsen i en kommun med ett stort område men som till invånarantalet är liten skulle bilda i olika delar av kommunen förhandsröstningsställen som bara är öppna en dag. Då skulle samma valförrättare varje dag kunna flytta från ett ställe till ett annat. Så här kunde man på ett behändigt sätt ordna en möjlighet att förhandröstas även för röstberättigade i glesbygdsområden. De röstberättigade i kommunen eller röstberättigade från andra kommuner som vistas i kommunen skall dock inte orsakas oskäligt men av att förhandsröstningsstället

inte är öppet alla sju dagar. Därför bör kommunen se till att det finns minst ett förhandsröstningsställe som är öppet alla sju dagar.

Kommunstyrelsen skall också fatta beslut om de dagliga öppethållningstiderna för förhandsröstningsställena.

Förhandsröstningen kunde dock inte börja före klockan 8 på vardagarna och före klockan 10 på veckosluten. På motsvarande sätt skall förhandsröstningsstället stängas på vardagarna senast klockan 20 och på veckoslutet senast klockan 16. De nämnda tiderna är desamma som i praktiken nu gäller.

Utseende av valförrättare och antal valförrättare i de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet

För att öka den allmänna tilliten till förhandsröstningsförrättningen föreslås att det samtidigt finns minst två valförrättare på alla allmänna förhandsröstningsställena i kommunen. Enligt gällande lag är minimikravet en valförrättare. I praktiken skulle förslaget inte föranleda stora förändringar, eftersom det på de alla livligare förhandsröstningsställena för närvarande funnits mer än en valförrättare.

Valförrättarna skall utses till sin uppgift av kommunens centralvalnämnd. Så skulle vara fallet även när kommunen har skaffat förhandsröstningspersonal av någon annan organisation, t.ex. av de lokala postkontoren. Centralvalnämnden skulle vara en naturlig beslutsfattare i saken, eftersom den svarar för det allmänna förrättandet av valen på kommunens område. Valförrättarna skall fungera under tjänsteansvar, som för närvarande. De skall också vara skyldiga att följa bestämmelser och anvisningar som centralvalnämnden ger åt dem. Justitieministeriet skall dock ge dem officiella handlingsregler, på samma sätt som för närvarande. Centralvalnämnden skall även sörja för valförrättarnas skolning. Justitieministeriet å sin sida skall stå för skolningen av utbildarna dvs. skall skola centralvalnämnden, som för närvarande. Ministeriet kunde också överväga om det är

skäl att använda andra skolningssätt, t.ex. nätutbildning via internet.

Det tekniska förrättandet av förhandsröstningen

Det föreslås följande smärre justeringar i det tekniska förrättandet av den förhandsröstning som sker på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet.

De ytterkuvert som ges på förhandsröstningsstället, som innehåller ett valkuvert med röstsedeln och följbrevet, skall enligt gällande lag utan dröjsmål insändas till den kommunala centralvalnämnden som antecknats som mottagare. Eftersom en stor del av de som röstar på förhand, enligt vissa undersökningar t.o.m. 80 %, röstar på förhandsröstningsställen i sin egen kommun, insänds största delen av ytterkuverten till den egna kommunens centralvalnämnd. Valförrättaren och valbestyrelsen vid anstaltsröstning kan sända dessa ytterkuvert med posten eller överlåta dem direkt till centralvalnämnden. För att vidarebefordran av ytterkuverten skall göras effektivare föreslås, att centralvalnämnden inom varje kommun skall bestämma hur de ytterkuvert som den antecknats som mottagare skall sändas till dem från förhandsröstningsstället i kommunen. Detta skulle vara naturligt också därför att det är centralvalnämnden som utser valförrättarna till sin uppgift. Förfarandet skulle även hjälpa centralvalnämnden bättre än för närvarande att planera mottagandet och behandlingen av ytterkuverten. På förhandsröstningsstället givna ytterkuvert där någon annan kommuns centralvalnämnd antecknats som mottagare skall sändas till dessa centralvalnämnder på samma sätt som för närvarande med post eller på ett annat tillförlitligt sätt. Som ett sådant sätt kan endast anses kurirförsändelser. Valförrättaren och valnämnden skall ta en kvittering om mottagandet av den som kuverten överläts till.

Den reglering som gäller den sk. valfriden på röstningsställena på valdagen, t.ex. förbudet mot valreklam, som har varit nästan oförändrad i kraft redan från 1906 års vallag,

gäller utom själva röstningsstället, även dess omedelbara närhet. Med tanke på enhetligheten föreslås, att en likadan reglering skall komma att gälla även förhandsröstningsställets närmaste omgivning. Valfriden enligt gällande lag gäller endast inne i förhandsröstningsstället och i många val har detta förorsakat problem, när t.ex. en kandidat har parkerat sin kampanjsläpvcagn framför postkontoret eller när det på förhandsröstningsställets gård har satts upp en privat valreklamställning. Enligt förslaget skall alltså valförrättarna ha rätt att förbjuda denna slags verksamhet på ett ändamålsenligt sätt, i sista hand med hjälp av polisen.

Rösträkning

När det gäller rösträkningen föreslås två förändringar: en räkning av förhandsrösterna röstningsområdesvis och ett effektivare trygghet av valhemligheten i små kommuner.

För att förbättra den informationstjänst som gäller valets resultat föreslås, att förhandsrösterna skall räknas röstningsområdesvis i kommunen. För detta skall kommunens centralvalnämnd som förberedande åtgärd se till att förhandsröstningshandlingarna också sorteras röstningsområdesvis innan rösträkningen inleds.

Följande åtgärder föreslås för ett effektivare trygghet av valhemligheten i små röstningsområden.

I sådana situationer där antingen antalet godkända valkuvert (dvs. förhandsröster) i röstningsområdet är mindre än 50 eller man med goda skäl kan bedöma att mindre än 50 röstar på röstningsområdet på valdagen, skall kommunens centralvalnämnd bestämma, att förhandsrösterna och rösterna på valdagen i ett dylikt område räknas samman. Vid statliga valvalkuverten i röstningsområdet skall då inte tillställas valkrets-nämnden. Valnämnden i röstningsområdet skall inte företa någon preliminär räkning av de röster som avgetts på valdagen, utan skall tillställa centralvalnämnden röstsedlarna. Centralvalnämnden skall sedan sammanföra

dem med röstsedlarna i röstningsområdets valkuvert (förhandsrösterna) och företa en preliminär räkning av alla dessa röstsedlar.

I de fall, då röstningsområdet är så litet, att man med goda skäl kan bedöma att sammanlagt mindre än 50 personer röstar på förhand och på valdagen inom röstningsområdet, skall kommunens centralvalnämnd bestämma att förhandsrösterna och valdagens röster från ett sådant område skall räknas tillsammans med förhandsrösterna och valdagens röster från något annat röstningsområde. Inte heller valkuverten från dessa röstningsområden skall alltså vid statliga val tillställas valkrets-nämnden. Centralvalnämnden skall lägga ihop till en helhet fyra röstsedelbuntar, förhandsrösterna och valdagens röster från ett litet röstningsområde samt förhandsrösterna och valdagens röster från det röstningsområde som sammanräknas med det. Centralvalnämnden skall själv sköta om att denna helhet med röstsedlar räknas preliminärt.

Efter att den preliminära räkningen har företagits skall centralvalnämnden, utom vid kommunalval, tillställa valkrets-nämnden ovan nämnda valsedlar för kontrollräkning. Vid kontrollräkningen och därmed också i det slutliga resultatet av valet, skall röstsedlarna behandlas som likadana helheter som vid den preliminära räkningen.

Tiden mellan presidentvalets första och andra val

Det föreslås att tiden mellan presidentvalets första och andra val förkortas från tre veckor till två veckor. Det andra valets valdag skall sålunda vara den andra söndagen efter den första valdagen. Erfarenheterna från de två förra presidentvalen har visat, att den nuvarande tre veckors tid i allmänhet har upplevts vara för lång. Genom ändringen strävar man efter att göra presidentvals-förfarandet snabbare och göra det andra valets kampanj slagkraftigare.

Enligt förslaget skall varje valkrets-nämnd utföra en kontrollräkning av det första valets resultat den måndag som följer på valdagen med början klockan 9 och faställa valets

resultat för sin del på det möte som börjar tisdag klockan 10. Med beaktande av de erfarenheter man fått av presidentvalet år 2000 kan denna tid (25 timmar) i praktiken anses vara tillräcklig för kontrollräkningen.

Valkretsnsämnden skall meddela det resultat som de fastställt genast, dvs. i praktiken på tisdagen före klockan tolv till Helsingfors valkretsnsämnd, som sedan medelbart skall fastställa resultatet för hela landet och rapportera det till justitieministeriet. Uppskattningsvis är informationen i praktiken justitieministeriet tillhanda senast klockan 13. Ministeriet skall konstatera resultatet och, om det skall förrättas ett andra val, genast offentliggöra och tillkännage resultatet genom en offentlig kungörelse i Finlands författningssamling. Härigenom skulle det föreligga officiell uppgift om förrättande av det andra valet redan på tisdag i god tid före tjänstetidens slut. Förhandsröstningen i det andra valet skall inledas genast följande dag efter det att det första valets resultat fastställts dvs. på onsdagen den tredje dagen efter det första valet (och den 11:e dagen före det andra valets valdag) och skall fortsätta under sju dagar i hemlandet och utomlands fyra dagar som för närvarande.

Förkortandet av tiden mellan valen har tidigare upplevts vara problematiskt särskilt då den officiella kandidatförteckningen för de andra valet inte i tid skulle hinna distribueras i hemlandet och till förhandsröstningsställena utomlands. Eftersom det andra valets förhandsröstning enligt förslaget skall börja redan dagen efter det att det första valets resultat fastställts dvs. på onsdagen klockan 8, skulle detta t.o.m. vara sannolikt när det gäller förhandsröstningen i hemlandet. I propositionen föreslås därför också att valförrättarna och valbestyrelsen inom varje röstningsområde skall sköta om att uppgifterna i kandidatförteckningen för det andra valet vid början av förhandsröstningen finns att tillgå på förhandsröstningsstället på det sätt som justitieministeriet bestämmer. Ministeriet kunde offentliggöra uppgifterna i kandidatförteckningen t.ex. på sina internetsidor, varifrån de kunde skrivas ut och distribueras till förhandsröstningsställena

med e-post eller telefax. På förhandsröstningsstället kunde man även använda en på förhand uppgjord basförteckning, till vilken kandidatuppgifterna skulle överföras. Kandidatuppgifterna skulle finnas att tillgå på förhandsröstningsstället i denna tillfälliga form tills de egentliga kandidatlistorna kommer. Formen för de officiella kandidatuppgifterna kan inte vid det andra presidentvalet anses ha lika stora betydelse som vid andra val, eftersom vardera kandidaten för sin kampanj under samma kandidatnummer som vid det första valet. Kandidatnumren har därför redan blivit bekanta för de röstande innan de kommer till förhandsröstningsstället i det andra valet. Annat material som behövs i det andra valet, t.ex. röstsedlar, skulle tillställas valmyndigheterna i god tid före det andra valet och förhandsröstningen av det.

Fördelningen av valkostnaderna mellan stat och kommun

I propositionen föreslås att justitieministeriet svarar för valinformationssystemets kostnader i alla val räknat med även kostnaderna för kommunens resultatuträkningsprogram, kostnaderna för meddelandekorten och valmaterial, postavgifterna i samband med sändande av ytterkuverten i förhandsröstningen, kostnaderna för den förhandsröstning som sker utomlands samt valkretsnsämndernas kostnader. De resultatuträkningsprogram som kommunerna använder har hittills bekostats av kommunerna själva. Den som haft nytta av användningen av programmen har speciellt i statliga val i högre grad varit andra instanser än kommunen själv, bl.a. massmedia. För att resultatuträkningen dessutom i fortsättningen skall kunna utvecklas skulle det vara motiverat att justitieministeriet ensamt skulle svara för kostnaderna för användningen av uträkningsprogrammen.

Varje kommun skall svara för de kostnader som förorsakas av den verksamhet som hör till centralvalnsämnden, valnsämnderna, valbestyrelserna och valförrättarna på de

allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet samt alla andra kostnader som förorsakas av valens förrättande i kommunen med undantag av ovannämnda kostnader som ankommer på justitieministeriet. Kommunen skall alltså även svara för kostanderna för den allmänna förhandsröstningen, för vilken justitieministeriet hittills har svarat.

I propositionen föreslås också att justitieministeriet skall ersätta varje kommun med en engångsersättning i alla statliga val dvs. i riksdagsvalen, presidentvalen och europaparlamentsvalen. Summan av denna ersättning skulle vara det belopp som ministeriet fastställt multiplicerat med antalet röstberättigade i Finland. Det är meningen att ersättningen skall täcka de utgifter som föranleds av kommunens valverksamhet. Om det förrättas ett andra val i presidentvalen, skall ersättningen vara dubbel. Ministeriet skall fastställa ersättningsgrunden i god tid före valen och betala ersättningen på kommunens konto efter att rösträtsregistret har vunnit laga kraft, då även antalet röstberättigade är klart. Innan ministeriet fastställer ersättningen skall den förhandla om dess storlek med Finlands kommunförbund och finansministeriet. Vid

en bedömning av ersättningens belopp, skall avsikten vara att ersättningen så fullständigt som möjligt täcker de kostnader kommunen har haft för statliga val. Vid kommunalval betalas ingen engångsersättning, utan staten skall endast stå för kostnaderna för centrala datasystem, material och postning samt för kostnaderna för förhandsröstningen utomlands. För övriga kostnader står kommunen.

I praktiken sänker förslaget avsevärt kommunernas valutgifter vid riksdagsval och presidentval, men ökar dem vid kommunalval. För europaparlamentsvalens del föranleder förslaget inga märkbara ändringar.

I det följande presenteras några exempel på ersättningsbelopp och deras inverkan på de ersättningar som betalas till olika stora kommuner samt på det totala belopp som kommunerna ersätts med. Beloppen grundar sig på antalet röstberättigade vid riksdagsvalet år 1999. Tabellen skall läsas så, att om ersättningen t.ex. är 1,7 euro per röstberättigad, uppgår den totala ersättningen till 6 712 050 euro (ca 39 900 000 mark), ersättningen till Helsingfors till 726 979 euro (ca 4 300 000 mark) osv.

<i>Ersättning:</i>	1, 7 euro (ca 10 mk)	2,1 euro (ca 12,5 mk)	2,5 euro (ca 15 mk)
<i>Kommun:</i>			
Alla kommuner sammanlagt	6 712 050 euro (39 900 000 mk)	8 291 356 euro (49 300 000 mk)	9 870 662 euro (58 700 000 mk)
Helsingfors	726 979 euro (4 300 000 mk)	898 033 euro (5 300 000 mk)	1 069 087 euro (6 300 000 mk)
Vanda	217 724 euro (1 300 000 mk)	268 953 euro (1 600 000 mk)	320 182 euro (1 900 000 mk)
Björneborg	102 606 euro (610 000 mk)	126 749 euro (750 000 mk)	150 892 euro (900 000 mk)
Janakkala	20 129 euro (120 000 mk)	24 866 euro (150 000 mk)	29 602 euro (180 000 mk)
Nilsjä	9 384 euro (56 000 mk)	11 529 euro (68 000 mk)	13 800 euro (82 000 mk)
Kodisjoki	702 euro (4 200 mk)	867 euro (5 200 mk)	1 032 euro (6 100 mk)
För de ersättningar som skall betalas till kommunerna kunde också något slags			

minimigräns fastställas, t.ex. 1 600 euro (9 440 mark) oberoende av antalet röstberättigade, eftersom en ersättning som grundar sig på antalet röstberättigade i de allra minsta kommunerna eventuellt inte räcker till för att täcka de nödvändiga fasta kostnaderna.

I följande tabell granskas alla fyra val så att

utvecklingen av statens och kommunernas nettovalutgifter beaktas under åren 2003 – 2006, under förutsättning att engångsersättningen är 1,7 euro per röstberättigad. Av tabellen framgår att statens totalkostnader ökar med ca 5,9 miljoner euro (35 miljoner mark) och kommunernas minskar i motsvarande mån.

	<i>Nuläget:</i> <i>mn euro (mmk)</i>		<i>Förslag:</i> <i>mn euro (mmk)</i>	
	<i>Staten</i>	<i>Kommunerna</i>	<i>Staten</i>	<i>Kommunerna</i>
Riksdagsval	8,8 (52)	5,8 (34)	12,2 (72)	2,4 (14)
Presidentval	14,4 (85)	7,6 (45)	21,0 (124)	1,0 (6)
Europaparlamentsval	10,8 (64)	-	10,1 (60)	0,7 (4)
Kommunalval	6,3 (37)	6,7 (40)	2,9 (17)	10,1 (60)
Sammanlagt	40,3 (238)	20,1 (119)	46,2 (273)	14,2 (84)
Skillnad			+ 5,9 (+35)	-5,9 (-35)

Den föreslagna kostnaderna för staten enligt tabellen 12,2 miljoner euro (72 miljoner mark) har man fått så, att från de kostnader som man haft vid 1999 års riksdagsval 8,8 miljoner euro (52 miljoner mark) har man minskat kostnaderna för förhandsröstningen 3,6 miljoner euro (21 miljoner mk) och efter det har man ökat summan med kostnaderna för resultatuträkningsprogrammen 170 000 euro (1 miljon mk) och med engångsersättningen till kommunerna 6,7 miljoner euro (40 miljoner mk). På motsvarande sätt har man kommit fram till kommunernas kostnader, 2,4 miljoner euro (14 miljoner mark), så att till den fullgjorda kostnaden på 5,8 miljoner euro (34 miljoner mark) har fogats kostnaderna för förhandsröstningen och från dessa kostnader har dragits av den engångsersättning som skall betalas till kommunerna och kostnaderna för resultatuträkningsprogrammen. För de övriga valens del har beräkningarna gjorts enligt samma princip.

Genom förslaget strävar man efter förbättra kommunernas förutsättningar att sörja för att det inte skulle vara något större besvär för de röstberättigade att i kommunen utnyttja sin rösträtt, som hör till grundrättigheterna dvs. närmast att det skall finnas tillräckligt med röstningsställen i kommunen. Förslaget motiveras dessutom med att det annorstädes i

denna proposition föreslås att kommunens ansvar med att ordna valen på många sätt ökar. Då skall ansvarsökningen kompenseras med en ökning av ersättningen. Ytterligare vill man genom förslaget öka enhetligheten i kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Det är motiverat att öka kommunernas kostnadsansvar därför att de statliga valen närmast har samband med det statliga beslutsfattandet. På motsvarande sätt kan kommunernas kostnadsansvar och en ökning av det motiveras med att kommunalvalen är en väsentlig del av det kommunala beslutsfattandet.

Ett ersättningsförfarande som bygger på antalet röstberättigade kan ur förvaltningssynpunkt sett anses vara klart, lätt att genomföra och jämlikt för kommunerna. Förfarandet är också ägnat att mana kommunerna till sparsamma valutgifter. Enligt gällande lag skall statens ersättning till kommunerna vid europaparlamentsval betalas så att varje kommun i efterskott tillställer justitieministeriet en räkning. Denna praxis har dock visat sig vara otillfredsställande på många sätt. Grunderna för kommunernas utgifter är ofta synnerligen olika, t.ex. varierar valförrättarnas arvoden mycket i olika kommuner. Uppgörande av räkningar och i synnerhet handläggningen av dem vid

ministeriet förorsakar mycket tilläggsarbete. Dessutom har de räkningar som kommit från kommunerna varit, förutom svåra att granska, även oenhetligt uppgjorda: någon kommun kan debitera märkbara summor för en sådan verksamhet, för vilken en annan kommun av samma storlek inte debiterar. Det har inte i praktiken varit möjligt att ge noggranna anvisningar, som behandlar alla kommuner jämbördigt. Därför föreslås inte i denna proposition att valutgifterna ersätts i efterskott på basis av räkning.

Övriga förslag

Valkretsindelningen

Från och med början av år 2001 trädde följande ändringar i kommunindelningen i kraft: Kuorevesi kommun som hörde till Birkalands valkrets och Jämsä stad som hörde till Mellersta Finlands valkrets gick samman till en ny kommun Jämsä, Anttola kommun, S:t Mickels landskommun och staden S:t Michel som hörde till Södra Savolax valkrets gick samman i S:t Michel stad. Temmes kommun som hörde till Uleåborgs valkrets upphävdes och dess områden förenades med grannkommunerna, i huvudsak Tyrnävä kommun. Enligt 5 § vallagen skall valkretsindelningen grunda sig på landskapsindelningen, som statsrådet fattar beslut om. Enligt statsrådets beslut om upplösande av Kuorevesi kommun och Jämsä stad och bildande av en ny Jämsä kommun (605/2000) skall nya Jämsä kommun höra till de domkretsar och förvaltningsområden, som Jämsä stad hörde till. Sålunda skall Jämsä kommun, numera Jämsä stad höra till Mellersta Finlands valkrets.

Statsrådets beslut om landskapen (147/1998) har ändrats genom ett statsrådsbeslut som trädde i kraft vid ingången av 2002 så, att Kangaslammi kommun överförts från landskapet Södra Savolax till Norra Savolax.

Av denna anledning föreslås följande tekniska ändringar i valkretsindelningen som föranleds av ändringar i kommunindelningen och landskapsindelningen: Från kommunförteckningen i vallagens § 5 skall

avlägsnas Anttola, Kuorevesi, S:t Mickel landskommun och Temmes, och Kangaslammi kommun överföras från Södra Savolax valkrets till Norra Savolax valkrets.

Röstningsområdesindelningen

Enligt gällande lag skall fullmäktige fatta beslutet om röstningsområdesindelningen senast i april, för att en röstningsområdesindelning enligt beslutet skall träda ikraft den 15 oktober samma år. Om beslutet fattas efter april träder det i kraft först den 15 oktober nästa år. Beslutet fattas bara då gällande röstningsområdesindelning ändras. Kommunen skall genast meddela om sitt beslut som gäller röstningsområdesindelningen till magistraten. Förfarandet har ibland gett upphov till vissa praktiska problem: kommunen fattar eventuellt beslutet inom stadgad tid, men meddelar det inte till magistraten eller meddelar det först flera månader senare. Detta har förorsakat onödiga besvärigheter och tilläggsarbete för Befolkningsregistercentralen och magistraten. Därför föreslås, att kommunen (fullmäktige) förutom att fatta beslutet, även skall meddela röstningsområdesindelningen till magistraten inom april månad. Härvid skall en röstningsområdesindelning enligt beslutet träda ikraft den 15 oktober samma år. Om beslutet dock skulle fattas i april men meddelas till magistraten först i maj, skulle det träda ikraft först den 15 oktober nästa år. Anmälan skall göras till magistraten på det sätt som den bestämmer.

Tiden för förhandsröstning på finskt fartyg

I propositionen föreslås, att förhandsröstningen på finskt fartyg kunde påbörjas redan den 18:nde dagen före valdagen, när den nu kan påbörjas den 11:e dagen före valdagen. Det här motiveras med att fartygen även kan göra långa sjöturer på olika håll i världen eller vara i en sådan hamn under förhandsröstningen, varifrån det inte är möjligt att posta förhandsröstningshandlingarna (ytterkuverten) så, att de inom stadgad tid

skulle hinna till hemlandet. Den föreslagna ändringen skall av praktiska skäl inte gälla förhandsröstningen vid presidentvalets andra val.

Öppna valkuvert

Enligt gällande lag skall den kommunala centralvalnämnden lämna förhandsröstningen obeaktad om valkuvertet är öppet. Valkuvertet och övriga handlingar skall då som sådana fogas till centralvalnämndens protokoll. Centralvalnämnden får alltså inte se in i valkuvertet, men inte heller stänga det. Ett sådant öppet valkuvert jämte foljebrev som fogats till protokollet kan dock försvåra bevarandet av valhemligheten. Valkuvertet är i allmänhet öppet därför att limningen inte hållit eller för att den röstande i misstag glömt att limma det och valförrättaren inte har kommit ihåg att påminna om det. Därför kan det antas att man är tvungen att ibland förkasta förhandsröstningar av skäl som inte beror på den röstande. I propositionen föreslås, att öppna valkuvert inte mera skall vara en grund för att förhandsröstningen lämnas obeaktad. Justitieministeriet kunde ge bestämmelser om att centralvalnämnden skall sluta öppna valkuvert för bevarandet av valhemligheten, varefter de skall fogas till de övriga godkända valkuverten.

Skyddsförbud

I propositionen föreslås att av uppgifterna i rösträtsregistret endast uppgift om namn, modersmål och datum för när anteckningen gjorts i registret får läggas fram för granskning hos magistraten när magistraten har meddelat en person på dennas begäran ett förordnande enligt 25 § 4 mom. befolkningsdatalagen om förbud mot uppgifter som hotar dennas säkerhet. Meningen med skyddsförbudet är att förhindra att personens adress- och hemortsuppgifter överläts åt andra än åt myndigheter. Det är därför motiverat att göra en motsvarande ändring även i vallagen. Enligt situationen inom befolkningsdatasystemet den 31 oktober 2001 hade 1 656 personer skyddsförbud.

Vallängdernas offentlighet i presidentvalet

Enligt gällande lag är vallängderna offentliga, efter att valförrättningen på valdagen klockan 20 avslutats. I presidentvalen, där det möjligen finns två valförrättningar, har detta förorsakat att det första valets vallängder har blivit offentliga på valdagen klockan 20. Då har man kunnat få uppgifter som gäller röstandet (och underlåtelsen att rösta) ur dem under tiden mellan första och andra valet. Enligt erfarenheter som gjorts vid presidentvalet år 2000 kan detta inte anses lämpligt. Därför föreslås att vallängderna i det första valet vid presidentvalet och de anteckningar som gjorts i rösträtsregistret om röstningen skall bli offentliga först när valförrättningen den andra valdagen har avslutats dvs. det andra valets valdag klockan 20.

4. Propositionens verkningar

Genom propositionen skall man överföra det beslutsfattande som gäller de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet från statsrådet till kommunerna. Propositionen skulle öka kommunens möjligheter att på ett ändamålsenligt sätt svara för att det finns ett tillräckligt antal röstningsställen i kommunen. Det här skulle å sin sida förbättra de röstberättigades möjligheter att rösta. Kommunens och den kommunala centralvalnämndens ansvar och uppgifter vid ordnande av valen skall öka.

Förslagen som gäller rösträkningen i valen skall förbättra valens resultattjänst och på en tillräckligt sätt trygga bevarandet av hemligheten även i små röstningsområden. Förkortandet av tiden mellan presidentvalets första och andra val skulle effektivisera valkampanjen, göra presidentvalsförfarandet snabbare och spara på kostnader för valkampanjen.

Förslaget att, på grund av ändringen av landskapsindelningen, flytta Kangaslampi kommun, från den redan tidigare lilla valkrets Södra Savolax till Norra Savolax valkrets kan för sin del och tillsammans med flyttningsrörelsen inverka på att det vid riksdagsvalet år 2003 från Södra Savolax valkrets väljs endast sex riksdagsledamöter,

vilket vore det lägsta antalet ledamöter från någon valkrets i hela landet.

Förslaget ökar statens och sänker i motsvarande grad kommunernas valutgifter. Hur stor ändringen blir beror på hur stor den engångsersättning som skall betalas till kommunerna kommer att vara, på vilket exempel har framförts i avsnitt 3.2. Med beaktande av alla fyra val (riksdagsval, europaparlamentsval, kommunalval och presidentval) kommer statens valutgifter åren 2003–2006 enligt beräkningarna att öka med

- ca 5,9 miljoner euro (35 miljoner mark), om engångsersättningen blir 1,7 euro och
- ca 12,7 miljoner euro (75 miljoner mark), om engångsersättningen blir 2,1 euro samt
- ca 9,5 miljoner euro (115 miljoner mark), om engångsersättningen blir 2,5 euro.

Om engångsersättningen blir 1,7 euro per röstberättigad, ökar statens utgifter med uppskattningsvis 3,4 miljoner euro (20 miljoner mark) vid riksdagsval och med ca 6,6 miljoner euro (39 miljoner mark) vid presidentval. Å andra sidan sjunker kostnaderna för staten vid kommunalval med ca 3,4 miljoner euro (20 miljoner mark). Propositionen har inte stor inverkan på kostnaderna för europaparlamentsval. På årsbasis förändras statens valutgifter åren 2003–2006 i stort sett enligt följande:

- år 2003 (riksdagsval): en ökning på ca 3,4 miljoner euro (20 miljoner mark),
- år 2004 (europaparlamentsval och kommunalval): en minskning på ca 4,0 miljoner euro (24 miljoner mark),
- år 2005: (inga val),
- år 2006 (presidentval): en ökning på ca 6,6 miljoner euro (39 miljoner mark).

Kommunernas valutgifter kommer i motsvarande grad att sjunka åren 2003 och 2006, men ökar år 2004.

5. Beredningen av propositionen

Inom valenheten på justitieministeriets allmänna avdelning uppgjordes våren 2000 som tjänstearbete en promemoria "Valsystemets utvecklande 2001–2006" (24.3.2000). I promemorian behandlas tekniska utvecklingsbehov i valsystemet mot bakgrund av de erfarenheter man gjort i 1999

års riksdagsval, i 1999 års europaparlamentsval och i presidentvalet år 2000.

Justitieministeriet tillsatte den 11 december 2000 en arbetsgrupp, vars uppgift var att med anledning av ifrågakvarande promemoria och det beslut som ministeriets ledningsgrupp fattade den 13 september 2000 till följd av promemorian, uppgöra ett förslag till nödvändiga ändringar i vallagen när det gäller

- 1) att ge kommunen i uppgift att anordna förhandsröstningen, att öka den personal som fungerar som förhandsröstningsmyndigheter och att utveckla tekniken för förhandsröstningsförfarandet,
- 2) att avlägsna de problem som anknyter till bevarandet av valhemligheten vid rösträkningen,
- 3) att skapa ett nytt system för fördelningen av valkostnaderna mellan stat och kommun,
- 4) att förkorta tiden mellan presidentvalets första och andra val till två veckor; och
- 5) vissa förändringar i valkretsindelningen som förutsätts av ändringar i kommun- och landskapsindelningen, samt
- 6) vissa smärre tekniska förändringar, som observeras under arbetets gång och kan anses nödvändiga att göra i vallagen före riksdagsvalet år 2003.

Arbetsgruppen hörde under arbetets gång Finlands Kommunförbund och finansministeriet.

Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande som uppgjorts i form av en regeringsproposition till justitieministeriet den 18 juni 2001. Utlåtanden om betänkandet begärdes av 40 remissinstanser och gavs av 28. Vid justitieministeriet har ett sammandrag gjorts av utlåtandena. Allmänt taget förhöll man sig i utlåtandena positivt till arbetsgruppens förslag. Denna proposition har utarbetats som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet på grundval av arbetsgruppens betänkande och utlåtandena om det.

Propositionen har varit föremål för samrådsförfarande enligt 8 § kommunallagen och har behandlats av delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

4 §. *Valförrättning*. I paragrafen bestäms att kommunen skall stå för arrangemangen av förhandsröstningen och röstningen på valdagen i hemlandet och utrikesministeriet för arrangemangen av förhandsröstningen utomlands. En förändring i förhållande till nuläget är att kommunen svarar också för att allmän förhandsröstning ordnas, medan detta nu ankommer på staten.

5 §. *Valkretsar vid riksdagsval*. I paragrafen skall göras de tekniska ändringar som föranleds av de ändringar i kommunindelningen som trädde i kraft från början av 2001 och i anledning av den ändring i landskapsindelningen som trädde i kraft från början av år 2002. I förteckningarna skall Anttola, Kuorevesi, S:t Mickel landskommun och Temmes strykas. Kangaslampi skall flyttas från Södra Savolax valkrets till Norra Savolax valkrets.

8 §. *Röstningsområden*. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras så, att fullmäktige förutom att fatta även skall meddela om beslutet om röstningsområdesindelningen till magistraten före slutet av april samma år. En röstningsområdesindelning i enlighet med beslutet skall träda i kraft den 15 oktober samma år. Om beslutet ändå skulle fattas i april, men meddelas till magistraten först i maj, skulle det träda i kraft först den 15 oktober följande år. Meddelandet skall lämnas till magistraten på det sätt som den bestämmer. Beslutet om röstningsområdesindelningen skulle fattas på nuvarande sätt endast då kommunen vill ändra gällande röstningsområdesindelning. En indelning som redan en gång gjorts skulle alltså alltid vara i kraft tills det ändras.

9 §. *Förhandsröstningsställen och röstningsställen på valdagen*. I paragrafen bestäms om förhandsröstningsställen och valdagens röstningsställen. Paragrafens 1 mom. föreslås ändras så att kommunstyrelsen skall fatta beslut om vilka de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet och

röstningsställena på valdagen i kommunen är. Allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet skall det i varje kommun finnas åtminstone ett, om inte annat föranleds av särskilda skäl, t.ex. förhållandena i kommunen. Röstningsställen på valdagen skall det finnas ett på varje röstningsområde såsom för närvarande. En ändring i gällande lag skulle betyda, att kommunstyrelsen skulle bestämma även om de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet, som för närvarande bestäms genom förordning av statrådet och i landskapet Åland genom förordning av republikens president.

När det gäller de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet skall kommunstyrelsen besluta om hur många sådana det skall finnas i kommunen och var de skall placeras. I 48 a § som föreslås bli fogad till lagen bestäms om de krav som skall ställas på de allmänna förhandsröstningsställena. Sådana allmänna förhandsröstningsställen som kunde anses vara lämpliga med beaktande av dessa krav är närmast endast kommunens egna ämbetsverk, t.ex. kommunhuset, bibliotek, skolor och servicecentra.

Kommunen kunde också framföra en begäran om att någon annan tillförlitlig organisation förrättar förhandsröstningen, antingen helt eller delvis. Kommunen skall dock försäkra sig om att tjänsterna motsvarar den nivå som krävs för valförrättningen. I praktiken kan organisationer som kommer i fråga endast vara sådana statliga ämbetsverk eller offentligrättsliga inrättningar, såsom Folkpensionsanstaltens kontor eller Posten Finland Abp:s postkontor och Posten på Ålands driftsställen, som finns i kommunen. Kommunen skall avtala med organisationen ifråga om att förhandsröstningen ordnas i organisationens utrymme och med hjälp av dess personal. Det skulle naturligtvis också vara möjligt att kommunen skaffar endast personal eller endast utrymme av organisationen.

Fastän Posten Finland Abp och Posten på

Åland är affärsföretag, talar deras traditionella ställning som den som anordnar förhandsröstning för att postkontoren fortfarande, enligt kommunstyrelsens prövning, kunde vara förhandsröstningsställen i kommunen. Däremot skall s.k. ombudspostkontor eller andra affärsföretag inte kunna utgöra förhandsröstningsställen. Härvid hänvisas till motiveringarna för 48 a §. I praktiken skall justitieministeriet kunna förhandla med Posten Finland Abp och Posten på Åland om ett ramavtal, om vilka postkontor som kan användas som förhandsröstningsställen och mot hurdan ersättning. Enligt detta ramavtal kunde kommunen sedan bedöma sin egen situation och möjligen göra ett avtal med den lokala posten om anordnandet av förhandsröstningen i de postkontor som fungerar på kommunens område. Kommunen skall själv sörja för den ersättning som skall betalas till posten eller någon annan organisation. I de statliga valen kunde kommunen dock av justitieministeriet få en engångsersättning som är avsedd för alla dess valutgifter, som sålunda skall täcka även kostnader förorsakade av förhandsröstningen. Härvid hänvisas till motiveringarna för 188 §.

Enligt 2 § 3 mom. kommunallagen (365/1995) sköter kommunen själv eller i samverkan med andra kommuner de uppgifter den ålagts genom lag och kan också beställa de tjänster som behövs för att sköta uppgifterna av andra producenter av tjänster. Skyldigheten att iaktta offentlighets-, sekretess-, ansvars- och rättsskyddssynpunkter begränsar emellertid möjligheterna att anförtro utomstående uppdragen. Dessa synpunkter måste därför beaktas också när kommunen fattar beslut om ordnande av en valförrättning.

Om kommunen skaffar förhandsröstningstjänster av ett i kommunen beläget statligt ämbetsverk eller motsvarande eller där befintligt kontor vid Posten Finland Abp eller av Posten på Åland, skall det som i lagen om offentlig upphandling (1505/1992) bestäms om anbudstävlan inte tillämpas. I upphandlingen är det fråga om val av röstningsställe som är avsett för utövande av rösträtten och som hör till de grundläggande

fri- och rättigheterna. På grund av valens särskilda natur skall man ytterligare ställa vissa krav på röstningsstället. Av dessa orsaker finns det få potentiella säljare av tjänster och i vissa kommuner finns det inga alls. Sålunda kan man inte anse att en anbudstävlan är ändamålsenlig. Ifrågavarande upphandlingar skall göras som direkta anskaffningar.

Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ändras för enhetlighetens skull så, att kommunstyrelsen skall fatta beslut även om, vilka andra versamhetspunkter inom socialvården förutom sjukhus och enheter som ger dygnetruntvård, som skall vara röstningsställen på anstalter i kommunen. Enligt gällande lag är det kommunens centralvalnämnd som fattar beslut om detta. Kommunstyrelsen kan fatta beslut om alla ovan avsedda röstningsställen på samma gång, men beslutet kunde lika väl göras skilt när det gäller de allmänna förhandsröstningsställena. Det väsentliga är dock att besluten skall fattas i god tid före valen. Ett beslut som en gång fattats om ett röstningsställe skall alltid vara gällande tills dess beslutet ändras, t.ex. på grund av att röstningsområdet eller skolan eller postkontoret som fungerat som röstningsställe har lagts ned. Kommunen behöver inte göra ett nytt beslut om röstningsstället, om röstningsställena inte har ändrats sedan senaste val. Beslut skall fattas endast om ställena ändras. Kommunstyrelsen skall dock se till att det åtminstone finns minst ett förhandsröstningsställe och att det i varje röstningsområde finns minst ett röstningsställe.

För att man hela tiden skall vara på det klara med röstningsställena, föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket kommunstyrelsen skall ombesörja, att de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet som de fattat beslut om och valdagens röstningsställen samt kontaktuppgifter om dem har antecknats i det register över röstningsställen som hör till justitieministeriets valdatasystem och som skall föras av Befolkningsregistercentralen. Kommunerna skall göra anteckningar i registret på det sätt som Befolkningsregistercentralen fastställer

efterhand som ställena byts. Kommunstyrelsen fattar beslut om vem som egentligen ansvarar för att anteckningar görs i registret. I rösträtsregistret skall för de allmänna röstningsställena i varje kommun antecknas namn, besöksadress, öppethållningsdagar och dagliga öppethållningstider samt för varje röstningsställe på valdagen namn och besöksadress. I registret kunde man anteckna även andra uppgifter som justitieministeriet bestämmer, som t.ex. telefon och telekopieringsnummer.

Rösträtsregistret skall grundas hösten 2002 för riksdagsvalet 2003. Sådana basuppgifter som då skall tas in i registret är röstningsställena på valdagen enligt gällande röstningsområdesindelning och i tillämpliga delar uppgifter om förhandsröstningsställena i kommunalvalet år 2000. Kommunen skall ombesörja, att de uppgifter som tagits in i registret vid behov uppdateras. Om uppgifterna inte har ändrats, behöver kommunen inte göra några anteckningar i registret.

Kommunstyrelsen skall speciellt sörja för att uppgifterna i rösträtsregistret har uppdaterats senast den 51 dagen efter valdagen. I paragrafen föreslås det att som allmänna förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen skall i varje val fungera de ställen, som finns i registret vid utgången av nämnda dag. Kommunen skall inte då mera efter den 51 dagen före valdagen kunna ändra röstningsställena för valen i fråga. En anteckning som gjorts i registret efter sagda tidpunkt skulle gälla endast följande val. Justitieministeriet skall tekniskt sköta om att man inte mera efter en bestämd tid skulle kunna göra ändringar i registret som gäller valet i fråga. Utsättande av en bestämd tid motiveras med att det enligt vallagens 18 § i det rösträtsregister som sätts upp för varje val skall intas vissa uppgifter om varje röstberättigad, som finns i befolkningsdatasystemet den 51 dagen klockan 24. En av dessa uppgifter är den röstberättigades röstningsställe på valdagen och adressen för den. Denna uppgift antecknas också på det meddelandekort som sänds till den röstande. Sålunda skall man ha klarhet om röstningsställena på valdagen

senast den 51 dagen före valdagen. Den bestämda tidsfristen motiveras även med det att man kunde informera om de allmänna förhandsröstningsdagarna till de röstande i ett så tidigt skede som möjligt.

Den som är missnöjd med ett sådant beslut om röstningsställe som avses i denna paragraf och som fattats av kommunstyrelsen kunde i enlighet med 89 § kommunallagen göra ett rättelseyrkande till kommunstyrelsen. I kommunstyrelsens beslut som givits i anledning av rättelseyrkandet får alltså sökas ändring genom kommunalbesvär hos förvaltningsrätten. På grund av att valförrättningen till sin natur är bunden vid tiden föreslås dock, att man inte kunde söka ändring i förvaltningsrättens beslut genom besvär. Eftersom det för att valen skall kunna förrättas på ett felfritt sätt och på grund av skäl som nämns i föregående kapitel är viktigt att röstningsställena säkert är klara i god tid före valen, föreslås stadgas, att fastän det rättelseyrkande och den besvärsprocess som gäller röstningsställena inte avgjorts ännu den 51 dagen före valdagen, skall trots det de ställen fungera som röstningsställena, som finns antecknade i registret över röstningsställena på nämnda dag. Om t.ex. förvaltningsrättens beslut genom vilken ändring gjorts i kommunalstyrelsens beslut eller genom ett avgörande genom vilket dess beslut upphävts skall vinna laga kraft först den 30 dagen före valdagen, skulle röstningsställena i enlighet med avgörandet bli gällande först därpåföljande val. På grund av sakens natur föreslås ännu, att det rättelseyrkande och kommunalbesvär som gjorts till kommunalstyrelsen skall behandlas brådsnare.

Paragrafens 1 mom. 2 punkt ändras så, att de beskickningar som Finland har och deras verksamhetsställena som skall vara allmänna förhandsröstningsställena utomlands skall bestämmas genom en förordning av statsrådet. Det skulle vara fråga om en teknisk ändring som föranleds av den nya grundlagen.

10 §. *Behandlingen av valärenden i statsrådet.* Det föreslås att 2 mom. upphävs såsom onödigt, eftersom det föreslås att i 4 § bestäms om utrikesministeriets ansvar för

förhandsröstning utomlands.

13 §. *Kommunal centralvalnämnd.* På det meddelandekort som sänds till den röstberättigade antecknas bl.a. kontaktuppgifter till centralvalnämnden i den röstberättigades kommun. Enligt det 3 mom. som föreslås bli fogat till paragrafen skall centralvalnämnden meddela sina kontaktuppgifter till Befolkningsregistercentralen på det sätt som centralen bestämmer. I praktiken skall egen databas för kontaktuppgifterna grundas i valdatasystemet. Sådana kontaktuppgifter kan vara bl.a. besöksadressen, postnumret, telefonnumret, telekopieringsnumret och e-postadressen.

17 §. *Valförrättare.* För att öka tillförlitligheten vid förhandsröstning föreslås att paragrafens 1 och 4 mom. ändras så, att det på varje allmänna förhandsröstningsställe i hemlandet samtidigt skall vara närvarande minst två valförrättare och att det är kommunens centralvalnämnd som skall utse valförrättarna för att sköta sin uppgift.

Antalet förhandsröstande har sedan 1990-talet hela tiden förblivit relativt högt. Även i presidentvalets andra val år 2000 var det något över 1,4 miljoner röstberättigade som röstade i de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet. Trängseln har varit rätt stor till de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet. I praktiken har det på de flesta ställen, t.ex. på postkontoren redan länge funnits flera valförrättare än en, vilket föreskrivs som minimiantal i gällande lag. Kravet på endast en valförrättare torde ha varit motiverat på 1970-talet, då förhandsröstande var ett exeptionellt sätt att rösta och 10 % av alla röstande röstade på förhand i hela landet.

Den föreslagna ändringen skulle alltså inte förorsaka stora förändringar i nuvarande praxis. Antalet valförrättare skulle även i fortsättningen bestämmas enligt behov: ju större trängsel på förhandsröstningsstället, desto mer valförrättare. I synnerhet mottagningspunkter skall det finnas tillräckligt av. Där kan de röstande överlåta röstningshandlingarna till valförrättaren och där kan valförrättaren göra en anteckning om röstningen i rösträttsregistret. Förslaget som gäller minst två valförrättare skulle gälla

närmast stillsamma förhandsröstningsställen. Också 2 mom. föreslås bli ändrat. Kommunens centralvalnämnd skall ge förordnandet att fungera som valförrättare åt de personer som valts till denna uppgift. Detta skall gälla förutom kommunens egna personal som fungerar som valförrättare, även de fall, där kommunen anskaffar förhandsröstningstjänster t.ex. från det lokala postkontoret. Även då skall centralvalnämnden ge åt den postkontorsfunktionär som valts till uppgiften som valförrättare ett förordnande att fungera som valförrättare inom förhandsröstningsstället i fråga. De personer som förordnats att fungera som valförrättare i postkontor skall fortsättningsvis på ett normalt sätt stå i arbetsförhållande till Posten Finland Abp. Men i enlighet med ramavtalen mellan justitieministeriet och Posten Finland Abp och Posten på Åland skall kommunen och den lokala posten avtala, att personerna ifråga skall sköta röstningsförrättningen för de personer som kommit för att rösta och åtgärderna efteråt och för detta skall betalas en ersättning till posten. Väsentligt är, att alla röstande som kommit till förhandsröstningsstället snabbt kan använda sin rösträtt och att röstningshandlingarna efter att röstningen avslutats snabbt insänds till kommunens centralvalnämnd.

Alla personer som förordnats till valförrättare, såväl kommunens egen personal som personalen på postkontoren är skyldiga att följa de bestämmelser som den kommunala centralvalnämnden möjligen ger om förhandsröstningsförrättningen. På traditionellt sätt skall justitieministeriet ge de allmänna bestämmelserna och anvisningar om förrättande av förhandsröstningen till valförrättarna. För utbildningen av valförrättarna till sin uppgift skall centralvalnämnden svara på ett ändamålsenligt sätt. Justitieministeriet skulle på nuvarande sätt stå för den sk. utbildarskolningen dvs. för utbildningen av centralvalnämnden.

Det föreslagna minimikravet på två valförrättare skall inte gälla Finlands beskickningar och valförrättarna på fartygen. Även på dessa förhandsröstningsställen kunde det naturligtvis finnas och i praktiken

också finns mer än en valförrättare.

23 §. *Kontroll av uppgifter i rösträttsregistret.* Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. Enligt momentet får av uppgifterna i rösträttsregistret endast uppgift om namn, modersmål och datum för när anteckningen gjorts i registret, läggas fram för granskning hos magistraten när magistraten har meddelat en person då dennas begäran ett förordnande enligt 25 § 4 mom. befolkningsdatalagen om förbud mot uppgifter som hotar dennas säkerhet. Meningen med skyddsförbudet är att förhindra en överlåtelse av t.ex. adressuppgifter och uppgifter om boningsort till andra än myndigheter. Sålunda skall uppgifterna om valkrets, hemkommun, röstningsområde, röstningsställe och magistrat inte vara offentligt till påseende beträffande de personer, för vilka ett sådant förordnande meddelats.

29 §. *Användning av rösträttsregistret.* I paragrafens 2 mom. bestäms, att de anteckningar som gjorts om röstningen i rösträttsregistret inte är offentliga förrän valförrättningen har avslutats. Det föreslås att till momentet fogas en bestämmelse om att om det i presidentvalet förrättas ett andra val, är de anteckningar i rösträttsregistret som gäller röstningen i det första valet inte offentliga förrän det andra valets valförrättning har avslutats.

44 §. *Distribution och tillkännagivande av sammanställningen av kandidatlistorna och av kandidatförteckningen för presidentval.* Motiveringarna till förslaget om ändring av paragrafens 4 mom. finns i motiveringarna till 139 §.

47 §. *Förhandsröstningsperioden.* En bestämmelse om att förhandsröstningen på finska fartyg kan påbörjas den 18 dagen före valdagen föreslås bli fogad till 1 mom. Tillägget motiveras med att fartygen kan göra långa sjöresor i olika delar av världen eller befinna sig under gällande förhandsröstningstid i en sådan hamn, varifrån det inte är möjligt att posta förhandsröstningshandlingarna (ytterkuvert) så att de skulle hinna till hemlandet inom stadgad tid. Den föreslagna ändringen skall av praktiska skäl inte gälla

förhandsröstningen vid presidentvalets andra valomgång, som inte ens på fartygen kunde påbörjas tidigare än den 11 dagen före valdagen, eftersom den kungörelse som gäller det andra valet skall ges först föregående dag.

Paragrafens 2 mom. föreslås bli ändrat så att de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet skall vara öppna alla de dagar som infaller under förhandsröstningsperioden (11. – 5. dagar före valdagen), om inte kommunstyrelsen av särskilda skäl annat bestämmer.

I allmänhet är förhandsröstningsstället öppet för röstning alla sju dagar från onsdag till tisdag. Kommunstyrelsen kan dock av särskilda skäl besluta, att något eller några förhandsröstningsställen inte är öppna hela förhandsröstningsperioden, utan endast vissa dagar som faller innanför perioden, t.ex. endast på vardagar eller endast de tre första dagarna av perioden. Varje förhandsröstningsställe skall naturligtvis vara öppet minst en dag. Som sådant särskilt skäl som avses i paragrafen skall närmast anses om antalet förhandsröstande bedöms vara litet i kommunen eller en del av kommunen. Den föreslagna regleringen skulle t.ex. göra det möjligt, att kommunstyrelsen i en kommun som till sin yta är stor men till befolkningsmängden liten i olika delar av kommunen inrätter förhandsröstningsställen som endast är öppna en dag, då samma valförrättare flyttar från ett förhandsröstningsställe till ett annat varje dag. Sådär kunde man på ett behändigt sätt ordna möjligheter att förhandsrösta även för röstberättigade i glesbygdsområden. Kommunens egna röstberättigade och röstberättigade från andra kommuner som vistas i kommunen skall emellertid inte orsakas oskäligt men av att ett förhandsröstningsställe inte är öppet alla sju dagar. Kommunen skall därför försöka se till att i kommunen finns minst ett förhandsröstningsställe som är öppet alla sju dagar. Kommunstyrelsen skall fatta beslut om förhandsröstningsställenas öppethållningsdagar samtidigt som den beslutar om förhandsröstningsställena.

I paragrafens 3 moment skall göras en teknisk ändring på grund av att de finska

beskickningar som fungerar som förhandsröstningsställen skall bestämmas genom förordning av statsrådet.

48 §. *Förhandsröstningstiderna.* Paragrafens 1 mom. 1 punkt skall ändras, så att kommunstyrelsen skall bestämma också om förhandsröstningsställets dagliga öppethållningstider. Förhandsröstningen kan dock inte påbörjas på vardagar före klockan 8 eller på veckosluten före klockan 10. På motsvarande sätt skall förhandsröstningsstället stängas på vardagarna senast klockan 20 och på veckosluten senast klockan 16. Det skulle vara naturligt om kommunstyrelsen bestämde om de dagliga öppethållningstiderna samtidigt som den beslutar om själva ställena och deras öppethållningsdagar. Till paragrafen skall dessutom fogas ett nytt 2 mom. Till det överförs från gällande 1 mom. 1 punkten en förteckning över de dagar då förhandsröstning inte skall förrätta. Till förteckningen fogas midsommaraftonen. Till följd av att det nya 2 mom. fogas till paragrafen blir nuvarande 2 mom. i stället 3 mom.

48 a §. *Förhandsröstningsutrymme.* I paragrafen som föreslås bli fogad till lagen, finns bestämmelser om de krav som skall ställas på de allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet. Centralvalnämnden skall ombesörja att det på varje allmänt förhandsröstningsställe finns ett lämpligt utrymme för förrättandet av förhandsröstningen och att det finns nödvändiga möbler i utrymmet. Förhandsröstningsutrymmet skall för det första vara tillräckligt stort, så att röstningen kan förrättas smidigt och tillförlitligt. I utrymmet skall placeras ett tillräckligt antal punkter för granskning av identiteten och för givande av röstsedlar, röstningsbås samt mottagningspunkter för röstningen. Utrymmet skall vara så dimensionerat och ordnat, att det uppstår så lite rusning och köer som möjligt. Om det ändå uppstår köer, skulle det vara viktigt att köandet ordnas så att det inte stör röstningen eller förorsakar oskäligt besvär för den röstande. Köerna kan naturligtvis också ledas utanför förhandsröstningsstället, men då skall man beakta, att t.ex. köandet vintertid utomhus

kan vara besvärligt för en del röstande. Köerna skall också kunna ordnas i vänt- eller andra motsvarande inneutrymmen. Dessutom skall det i ett förhandsröstningsställe där det är rusning finnas valförrättare som sköter om uppgifter även när det gäller övervakning av köerna. Till möbleringen av förhandsröstningsutrymmet hör åtminstone röstningsbåsen och valförrättarnas bord och/eller servicediskar samt vid behov även valurnorna. Om man använder ett förhandsröstningsstället använder ett rösträtsregister, skall där dessutom finnas behövliga adb-apparater och datatrafikförbindelser.

Förhandsröstningsstället kan vara beläget på ett sådant ställe, t.ex. på kommunhuset, på ett bibliotek eller postkontor, där det även finns annan verksamhet, som hör till platsens egentliga verksamhet. Då man anordnar förhandsröstning på ett sådant ställe skall man absolut sörja för att den egentliga verksamheten inte på något sätt får störa röstningen om den utövas i samma utrymme samtidigt som röstningen. Det är också att rekommendera att man för röstningsförrättningen skall reservera ett eget rum eller motsvarande utrymme eller att man klart avskiljer ett skilt utrymme å ena sidan för röstningen och å andra sidan för annan verksamhet.

Förhandsröstningsutrymmet skall vara så neutralt som möjligt beträffande ideologiska och ekonomiska sammankopplingar. Rösträtten är en grundrättighet och den offentliga makten skall trygga utövandet av den så, att alla röstande behandlas likvärdigt och neutralt. Det är viktigt att röstberättigade som representerar olika samhälleliga och religiösa ideologiska riktningar och som gjort olika ekonomiska val har det så lätt som möjligt att infinna sig på röstningsstället för att rösta. Sålunda är det inte lämpligt att placera förhandsröstningsstället i ett sådant utrymme, som kan ha ideologiska eller ekonomiska kopplingar. Dylika platser som inte lämpar sig som förhandsröstningsställen är t.ex. affärsföretag, religiösa ställen, som kyrkor och församlingssalar samt sådana föreningars utrymmen som är ideologiskt förbundna. En röstande kan t.ex. uppleva det svårt att gå och rösta i affärsföretag A:s

utrymmen, för att han är kund hos det konkurrerande affärsföretaget B eller för att han är i skuld till affärsföretag A. En röstande som inte hör till kyrkan kan igen uppleva det svårt att rösta i en församlingssal. Å andra sidan kan man konstatera, att placerandet av förhandsröstningsstället t.ex. i ett varuhus som ägs av en affärskedja kan ge varuhuset en partiell konkurrensfördel i förhållande till en annan affärskedjas varuhus. Då skulle det dyka upp till behandling likabehandlings- och ändamålsenlighetssynvinklar som är svåra att förena sinsemellan.

Riksdagens justitieombudsman gav den 3 mars 1999 ett beslut i anledning av en klagan som gjorts till honom. Klagan gällde kommunalvallets röstningsställen (år 1996). Justitieombudsmannen ansåg att då man bedömer hur lämpligt ett utrymme som används som röstningsställe är, skall som en synvinkel beaktas även lokalens ideologiska natur och användningsändamål. Men tanke på medborgarnas likvärdighet och den offentliga maktens neutralitet skall enligt justitieombudsmannen strävan vara, att vallokalerna är så neutrala som möjligt dvs. fria från ideologiska kopplingar.

Lämpliga allmänna förhandsröstningsställen är närmast endast kommunens egna ämbetsverk, såsom kommunhuset, biblioteken, servicecentraler, skolor och andra ämbetsverk. Även statens ämbetsverk i kommunen eller t.ex. Folkpensionsanstaltens eller magistratens servicepunkter kan komma ifråga. Till förhandsröstningsställe kan även förordnas Posten Finland Abp:s och Posten på Ålands driftsställen. Noteras bör att den s.k. ombudsposten dvs. företagarposten inte kunde vara ett förhandsröstningsställe, för att den i allmänhet fungerar i samband med ovan avsedda affärsföretag.

49 §. *Tillkännagivande av förhandsröstning.* Ännu i kommunalvalen och europaparlamentsvalen år 1996 var det skäligen enkelt att informera om de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet, eftersom alla förhandsröstningsställen var postkontor och de fanns i varje kommun. Efter riksdagsvalen år 1999 har förhandsröstningsställena utökats till att omfatta olika ställen, eftersom vid sidan av

postkontoren förhandsröstning även anordnats i kommunala ämbetsverk och inrättningar. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 3 moment, i vilket det bestäms att det är justitieministeriets skyldighet att på ett ändamålsenligt sätt informera om alla allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet och utomlands och om deras adresser och öppethållningsdagar och -tider. I praktiken skulle detta innebära, att ministeriet skall publicera nämnda uppgifter på sina internet-sidor, där de är tillgängliga för både de röstande och massmedia. Uppgifterna kunde lätt överföras på internet-sidorna från registret över röstningsställen (se § 9 mom. 4). Ministeriet kunde också om det är ekonomiskt meningsfullt och om de medel som ministeriet beviljats gör det möjligt, överväga att anordna en riksomfattande telefonrådgivning: den röstande kunde ringa till en avgiftsfri servicenummer och fråga efter sitt närmaste förhandsröstningsställe. Servicenumret kunde antecknas på det meddelandekort som sänds till den röstberättigade. För kommunens inre information skall centralvalnämnden fortfarande svara och för den information och handledning som sker på själva förhandsröstningsstället skall valförrättarna svara. Till de röstberättigade som bor utomlands sänder Befolkningsregistercentralen tillsammans med meddelandekortet en förteckning över de finska beskickningar som fungerar som förhandsröstningsställen samt deras adresser och öppethållningstider lämpligen uppdelade enligt världsdel.

56 §. *Ordningen på förhandsröstningsställena.* Till paragrafens 1 mom. skall fogas ett omnämnande om, att förbudet att påverka och försöka påverka den röstandes valfrihet, t.ex. genom att dela ut valreklam gäller förutom själva förhandsröstningsstället, även dess omedelbara närmiljö. Ändringen förenhetligar till denna del regleringen av förhandsröstningsställen och valdagens röstningsställen. Valförrättarna skall på ett ändamålsenligt sätt ingripa i de personers verksamhet som bryter mot förbudet.

61 §. *Valmyndighetens åtgärder för att avsluta förhandsröstningen.* Det föreslås att

till paragrafen fogas en bestämmelse om att när förhandsröstningen är slutförd för varje röstande och valkuvertet och foljebrevet är tillslutet i ytterkuvertet, valförrättaren och vid anstaltsröstning valbestyrelsen noggrannt och på ett tillförlitligt sätt skall bevara de ytterkuvert han har tagit hand om, tills de sänds vidare till vederbörande centralvalnämnd. Ett omsorgsfullt och tillförlitligt sätt är t.ex., att ytterkuverten läggs i en valurna eller i en låda försedd med lock som kan ses av de röstande. Såhär kunde man övertyga de röstande, om att deras röstning till alla delar skett korrekt.

62 §. *Insändande av ytterkuverten till den kommunala centralvalnämnden.* Det föreslås att 1 mom. ändras så, att kommunens centralvalnämnd skall bestämma på vilket sätt valförrättaren på ett allmänt förhandsröstningsställe i kommunen och valbestyrelsen till sin egen kommuns centralvalnämnd skall sända in de ytterkuvert som anvisats den. Enligt gällande lag skall beslut om saken fattas av valförrättaren och valbestyrelsen. Med den egna kommunen avses den kommun, där förhandsröstningsstället är beläget. Det är praktiska skäl och säkerhetsfaktorer som ligger bakom ändringen: för att centralvalnämnden granskar förhandsröstningshandlingarna, är det viktigt, att den får ytterkuverten i sin besittning så snabbt som möjligt och utan onödigt besvär och på ett tillförlitligt sätt. Valförrättare och valbestyrelsen skall sortera de ytterkuvert som de får i två grupper: i sådana som anvisats den egna kommunens centralvalnämnd och sådana som anvisats övriga kommuners centralvalnämnder. Centralvalnämnden kunde bestämma att de först nämnda levereras till nämnden på något av följande sätt: 1) centralvalnämnden eller en representant för den söker ytterkuverten från förhandsröstningsstället, 2) valförrättaren eller valbestyrelsen för ytterkuverten till centralvalnämnden eller 3) valförrättaren eller valbestyrelsen sänder ytterkuverten till centralvalnämnden per post (1. klassens brev). Centralvalnämnden kunde naturligtvis också använda kurirtransporttjänster. Ytterkuverten skall vara centralvalnämnden tillhanda senast

fredagen den andra dagen före valdagen före klockan 19.

De ytterkuvert, som anvisats andra centralvalnämnder än den egna kommunens centralvalnämnd, skall sändas in från förhandsröstningsstället till dessa centralvalnämnder på nuvarande sätt per post (1. klassens brev) eller på ett annat tillförlitligt sätt. För postningen svarar valförrättarna eller valbetyrselsen. Som övrigt tillförlitligt sätt kan anses t.ex. kurirtransporter.

Valförrättaren eller valbestyrelsen skall ta en kvittering på att ytterkuverten mottagits av den åt vilken kuverten överläts.

63 §. *Granskning av förhandsröstningshandlingarna.* En ändring görs i 2 mom. 2 punkten så att ett öppet valkuvert inte längre skall utgöra grund för att lämna förhandsröstningen obeaktad. Om centralvalnämnden när den granskar förhandsröstningshandlingarna upptäcker att ett valkuvert är öppet, skall den tillsluta kuvertet så att valhemligheten bevaras, t.ex. genom att använda sigill. Det föreslås att 5 mom. ändras så att det skall ankomma på centralvalnämnden att sortera de godkända valkuverten röstningsområdesvis, vilket i praktiken är en förutsättning för att förhandsrösterna skall kunna räknas röstningsområdesvis. I paragrafen bestäms endast om sortering och i 86 § 2 mom., som föreslås bli ändrad, bestäms om räkning av förhandsröster röstningsområdesvis.

64 §. *Inlämnande av valkuverten till valkrets-nämnden.* I paragrafen föreskrivs hur godkända valkuvert skall tillställas valkrets-nämnden för rösträkning i andra val än kommunalval. I 1 mom. görs ändringar som motsvarar dem i 63 § 5 mom. Till 2 mom. fogas en bestämmelse som säger att, om centralvalnämnden i en kommun i enlighet med 82 § beslutar att låta räkna förhandsrösterna och valdagens röster i ett eller flera röstningsområden samtidigt, skall valkuverten i det området eller de områdena inte tillställas valkrets-nämnden. Centralvalnämnden skall utan dröjsmål informera valkrets-nämnden om detta.

69 §. *Röstningsutrymme.* Till 1 mom. fogas en bestämmelse som motsvarar den som tas in i den 48 a § som föreslås bli fogad till

lagen. Samtidigt ändras paragrafens rubrik. Vid bedömning av lämpligheten hos ett röstningsutrymme skall man ta hänsyn till samma omständigheter som man tar hänsyn till när man bedömer förhandsröstningsutrymmets lämplighet. Lokalen skall vara så oberoende av ideologiska och ekonomiska bindningar som möjligt. I främsta rummet skall röstningsutrymmet vara belägen i kommunens egna utrymmen, men även andra utrymmen som är så neutrala som möjligt kan komma i fråga. Syftet är inte att företa ändringar i hävdvunnen praxis vid val av utrymmen.

71 §. *Vallängderna och leverans av dem.* I 4 mom. införs en ändring som motsvarar den i 29 § 2 mom. Om ett andra val förrättas vid presidentval, skall valförteckningarna i det första valet inte vara offentliga förrän det andra valet har förrättats.

82 §. *Tryggande av valhemligheten i små röstningsområden.* I 1 mom. anges vilka åtgärder som skall vidtas, om antingen antalet valkuvert som har godkänts i röstningsområdet är mindre än 50 eller, om man på goda grunder kan uppskatta att färre än 50 personer röstar på valdagen.

Centralvalnämnden granskar de inkomna förhandsröstningshandlingarna vid det sammanträde som inleds kl 19 på fredagen, den andra dagen före valdagen. Om centralvalnämnden då upptäcker att det för ett visst röstningsområde finns färre än 50 godkända valkuvert, skall den besluta att förhandsrösterna och valdagens röster i detta röstningsområde skall räknas samtidigt. Centralvalnämnden skall vid andra val än kommunalval utan dröjsmål meddela valkrets-nämnden att valkuverten från detta röstningsområde inte kommer att tillställas valkrets-nämnden tillsammans med valkuverten från övriga röstningsområden. Dessutom skall centralvalnämnden bestämma att valnämnden i ett dylikt röstningsområde inte skall företa någon preliminär räkning av valdagens röster, utan skall tillställa centralvalnämnden röstsedlarna. Centralvalnämnden skall sedan foga dem till de röstsedlar från röstningsområdet som finns i valkuvert (förhandsröster) och sedan preliminärt räkna

denna helhet av röstsedlar.

Om det finns skäl att anta att färre än 50 personer i ett röstningsområde röstar på valdagen, skall centralvalnämnden vidta samma åtgärder som det har redogjorts för ovan. Även i detta fall skall centralvalnämnden bestämma att förhandsrösterna och valdagens röster i röstningsområdet skall räknas samtidigt. Då saknar antalet godkända valkuvert i röstningsområdet betydelse. Även om de godkända valkuverten är t.ex. 100, men en bedömning i fråga görs, skall valnämnden enligt vad som sagts ovan för de röster som avgetts på valdagen till centralvalnämnden. En bedömning av antalet röstande kan göras redan då förhandsröstningen avslutats på tisdag fem dagar före valdagen eller senast fredagen före valdagen. Eftersom det är fråga om en bedömning skall det inte ha någon betydelse, om man slutligen kan konstatera att 50 personer eller fler har röstat i röstningsområdet på valdagen. Av samma skäl skall det inte heller ha någon betydelse att färre än 50 personer i ett röstningsområde har röstat, även om man gjort en motsatt bedömning. Antalet röstande framgår ju först sedan valförrättningen har avslutats och då går det inte längre att sammanföra röster på det sätt som anges i paragrafen.

I 2 mom. föreskrivs vilka åtgärder som skall vidtas i de fall ett röstningsområde är så litet att man med fog kan anta att färre än 50 personer i röstningsområdet röstar, förhandsröstning och röstning på valdagen sammantaget. Då skall centralvalnämnden besluta att förhandsrösterna och valdagens röster i ett dylikt röstningsområde skall räknas samtidigt som förhandsrösterna och valdagens röster i ett annat röstningsområde. Centralvalnämnden skall först besluta med vilket annat röstningsområdes röstsedlar det lilla röstningsområdets röstsedlar skall sammanräknas. Därefter skall centralvalnämnden, utom vid kommunalval, informera valkrets-nämnden att valkuverten från dessa två röstningsområden inte kommer att tillställas valkrets-nämnden och att den preliminära räkningen av valdagens röster i dessa två röstningsområden sköts av centralvalnämnden, i stället för av valnämnderna. Centralvalnämnden skall

naturligtvis också informera de berörda valnämnderna om detta.

Åtgärder som de valnämnder som kommer i fråga skall vidta sedan valförrättningen slutförts skall motsvara gällande lag och om detta föreskrivs i 3 mom. Om centralvalnämndens åtgärder föreskrivs i 4 mom. Centralvalnämnden skall i de fall som avses i 1 mom. sammanföra två omgångar röster till en enda helhet, dvs. förhandsrösterna samt valdagens röster i ett röstningsområde och i de fall som avses i 2 mom. skall fyra omgångar röster sammanföras. Förhandsrösterna och valdagens röster i det lilla röstningsområdet skall förenas med förhandsrösterna och valdagens röster i det röstningsområde som har sammanförts med detta. Därtill skall centralvalnämnden ha hand om den preliminära räkningen av dessa helheter av röstsedlar. När den preliminära rösträkningen har slutförts skall centralvalnämnden, utom vid kommunalval, tillställa valkrets-nämnden röstsedlarna för kontrollräkning. Också vid kontrollräkningen och därmed också i det slutliga resultatet av valet skall dylika röstsedlar behandlas som en helhet.

85 §. *Ogiltiga röstsedlar*. I 1 mom. 2 punkten föreslås samma ändring som i 63 § 2 mom. 2 punkten.

86 §. *Räkning av förhandsröster*. Paragrafens 2 mom. tas, på det sätt ändrat som anges i motiveringarna till 82 §, in i 82 §. I momentet bestäms att resultatet av förhandsröstningen räknas separat för varje röstningsområde, förutom i de fall som avses i 82 §, då förhandsrösterna och valdagens röster i röstningsområdet räknas samtidigt. I praktiken skapas förutsättningarna för att räkna förhandsrösterna röstningsområdesvis redan tidigare, dvs. i det skede då centralvalnämnden sorterar de ytterkuvert som har tillställts den röstningsområdesvis.

Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket resultatet av räkningen av förhandsröster kungörs på det sätt som justitieministeriet bestämmer. I praktiken har det redan varit så, även om det inte finns någon bestämmelse om det i gällande lag.

87 §. *Kontrollräkning av röster*. Paragrafens 1 mom. ändras så att det blir språkligt exaktare. Likaså görs i momentet en teknisk

ändring som föranleds av ändringen i 82 §.

127 §. *Valdag*. Paragrafens 2 mom. ändras så att valdag vid det andra valet vid presidentval är den andra söndagen efter det första valet. Det andra valet förrättas sålunda två veckor efter det första.

137 §. *Röster avgivna inom valkretsarna*. Det föreslås att paragrafen ändras så att valkrets-nämnden skall fastställa resultatet av det första presidentvalet i valkretsen vid ett sammanträde som inleds kl 10 på tisdag, den andra dagen efter valdagen. Enligt gällande lag inleds detta sammanträde kl 18 på onsdag, den tredje dagen efter det första valet.

138 §. *Valet av president*. En ändring av 1 mom. görs så, att Helsingfors valkrets-nämnd i fortsättningen skall lämna ett meddelande om resultatet av presidentvalet till justitieministeriet. För närvarande lämnas meddelandet till statsrådet.

139 §. *Kungörelse om det andra valet*. Paragrafen ändras så att justitieministeriet, sedan det underrättats om resultatet i hela landet av Helsingfors valkrets-nämnd och konstaterat att ingen av kandidaterna har blivit vald vid det första valet, utan dröjsmål skall kungöra resultatet av det första valet. Kungörelsen skall publiceras i Finlands författningssamling. De upplysningar som skall ingå i kungörelsen skall följa gällande lag. I praktiken skall kungörelsen utfärdas så snart underrättelsen vid middagstid kommer från valkrets-nämnden. Medierna, t.ex. Finska Notisbyrån, skall informeras om kungörelsen omgående sedan den blivit klar, dvs. redan innan den publiceras i författningssamlingen. På detta sätt kan man officiellt informera om att ett andra val skall förrättas redan på tisdag eftermiddag, den andra dagen efter valdagen, och förhandsröstningen inför det andra valet kan inledas redan följande dag.

Eftersom förhandsröstningen inför det andra valet inleds redan dagen efter att det första valet har fastställts, dvs. kl 8 på onsdag, är det sannolikt att kandidatförteckningen för det andra valet som görs upp av Helsingfors valkrets-nämnd inte i tid hinner fram till förhandsröstningsställena. Därför föreslås att 44 § 4 mom. ändras så att valförrättaren och valnämnden på förhandsröstningsstället skall se till att uppgifterna i kandidatförteckningen

för det andra valet är framlagda på förhandsröstningsstället så som justitieministeriet bestämmer. I praktiken kan ministeriet publicera informationen i kandidatförteckningen t.ex. på sina internetsidor, som sedan kan skrivas ut. Ett annat sätt är att man redan med kandidatförteckningen för det första valet till förhandsröstningsställena sänder ett utkast till kandidatförteckning för det andra valet, som sedan uppdateras med information om kandidaterna i det andra valet. Ett tredje sätt är att på tisdag eftermiddag med telefax eller e-post eller på något annat motsvarande sätt sända uppgifterna om kandidaterna till förhandsröstningsställena och kommunernas centralvalnämnder. Uppgifterna om kandidaterna skall i denna form läggas fram på förhandsröstningsställena till dess de egentliga kandidatförteckningarna anländer. Kandidatförteckningar för det andra valet skall inte alls tillställas Finlands beskickningar eller finska fartyg, eftersom de i de flesta fall inte skulle hinna fram före utgången av förhandsröstningstiden.

188 §. *Kostnadsfördelningen mellan myndigheterna.* I 1 mom. bestäms vilka kostnader i samband med val staten (justitieministeriet) svarar för och i 2 mom. vilka kostnader kommunen svarar för. Det föreslås att 1 mom. preciseras så att ministeriet också skall svara för kostnaderna för registret över röstningsställena och för programvaran för rösträkningen som kommunerna använder. Det föreslås att bestämmelser om registret över röstningsställena skall ingå i 9 §. Med hjälp av dataprogram för rösträkningen kan uppgifter om resultatet överföras från kommunen till det centrala datasystemet för rösträkningen. Paragrafens 2 mom. ändras så att varje kommun skall svara för kostnaderna för centralvalnämnden, valnämnderna, valkommittéerna och valförrättarnas verksamhet vid de allmänna förhandsröstningsställena samt för alla andra kostnader för att val förrättas, förutom de kostnader som avses i 1 mom. För att lätta på kommunernas ekonomiska börda föreslås emellertid att justitieministeriet vid riksdagsval, presidentval och

europaparlamentsval betalar kommunerna en engångsersättning, som skall vara ett belopp som ministeriet fastställer multiplicerat med antalet röstberättigade som bor i kommunen. Vid uträkningen skall alltså inte kommunens röstberättigade utlandsfinländare beaktas. Om ett andra val förrättas vid presidentval, skall ersättningen betalas dubbelt. Ministeriet skall fastställa ersättningsgrunderna i god tid före valet och skall betala in ersättningen på kommunens konto efter att rösträtsregistret har vunnit laga kraft, då också antalet röstberättigade är klart. Före fastställelsen skall ministeriet diskutera ersättningen med Finlands Kommunförbund och finansministeriet.

2. Närmare bestämmelser

Den föreslagna lagen kommer inte att föranleda några nämnvärda ändringar i andra bestämmelser som givits med stöd av den gällande vallagen. Eftersom det enligt förslaget fortsättningsvis är kommunerna som skall besluta om allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet, utfärdas inte längre någon förordning av statsrådet om allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst. Den tillämpas första gången vid det riksdagsval som förrättas den 16 mars 2003.

4. Lagstiftningsordning

Propositionen innehåller inte sådana bestämmelser som skulle förutsätta att den stiftas i grundlagsordning. Därför kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning enligt 72 § grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av vallagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i vallagen av den 2 oktober 1998 (714/1998) 10 § 2 mom.,

ändras 4 §, 5 § 7, 9, 10 och 14 punkten, 8 § 2 och 4 mom., 9 § 1 mom. 1 – 3 punkten och 3 mom., 17 § 1 och 3 mom. samt det inledande stycket i 2 mom., 29 § 2 mom., 44 § 4 mom., 47 §, 48 § 1 mom. 1 punkten, 49 § 2 mom., 56 § 1 mom., 61 §, 62 § 1 mom., 63 § 2 mom. 2 punkten och 5 mom., 64 §, 69 § 1 mom., 71 § 4 mom., 82 §, 85 § 1 mom. 2 punkten, 86 § 2 mom., 87 § 1 mom., 127 § 2 mom., 137, 138 § 1 mom., 139 §, rubriken för 188 § samt 1 och 2 mom.,

av dessa lagrum 139 § sådan den lyder i lag 1258/1999, samt

fogas till 48 § ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 mom. blir 3 mom., till lagen en ny 48 a §, till 9 § ett nytt 4 mom., till 13 § ett nytt 4 mom., till 23 § ett nytt 4 mom., till 49 § ett nytt 3 mom. och till 86 § ett nytt 3 mom. som följer:

4 §

Valförrättning

Val förrättas genom *förhandsröstning* och *röstning på valdagen*. Kommunen svarar för att förhandsröstning och röstning på valdagen anordnas i hemlandet och utrikesministeriet svarar för att förhandsröstning anordnas i utlandet.

5 §

Valkretsar vid riksdagsval

För riksdagsval indelas landet utgående från landskapsindelningen i följande *valkretsar*:

7) Birkalands valkrets, till vilken hör följande kommuner: Birkala, Ikalis, Juupajoki, Kangasala, Kihniö, Kuhmalahti, Kuru, Kylmäkoski, Lempäälä, Luopioinen, Längelmäki, Mouhijärvi, Mänttä, Nokia, Orivesi, Parkano, Pälkäne, Ruovesi, Sahalahti, Suodenniemi, Tammerfors, Tavastkyro, Toijala, Urjala, Valkeakoski, Vammala, Vesilahti, Viiala, Viljakkala, Vilppula, Virdois, Ylöjärvi och Äetsä,

9) Södra Savolax valkrets, till vilken hör följande kommunen: Enonkoski, Haukivuori, Heinävesi, Hirvensalmi, Jorois, Juva, Jäppilä, Kangasniemi, Kerimäki, Mäntyharju, Nyslott, Pertunmaa, Pieksämäki, Pieksämäki landskommun, Punkaharju, Puumala,

Rantasalmi, Ristiina, Savonranta, S:t Michel, Sulkava och Virtasalmi,

10) Norra Savolax valkrets, till vilken hör följande kommuner: Idensalmi, Juankoski, Kaavi, Kangaslampi, Karttula, Keitele, Kiuruvesi, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Maaninka, Nilsä, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus, Varpaisjärvi, Vehmersalmi, Vesanto och Vieremä,

14) Uleåborgs valkrets, till vilken hör följande kommuner: Alavieska, Brahestad, Haapajärvi, Haapavesi, Haukipudas, Hyrynsalmi, Ii, Kajana, Kalajoki, Karlö, Kempele, Kestilä, Kiiminki, Kuhmo, Kuivaniemi, Kuusamo, Kärämäki, Limingo, Lukijoki, Merijärvi, Muhos, Nivala, Oulainen, Oulunsalo, Paltamo, Pattijoki, Piippola, Pudasjärvi, Pulkki, Puolanka, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Rantsila, Reijjärvi, Ristijärvi, Ruukki, Sievi, Siikajoki, Sotkamo, Suomussalmi, Taivalkoski, Tynäva, Uleåborg, Utajärvi, Vaala, Vihanti, Vuolijoki, Yli-Ii, Ylikiminki och Ylivieska,

8 §

Röstningsområden

Beslutet om röstningsområdena träder i kraft den 15 oktober, om beslutet fattas och

meddelas magistraten på det sätt som magistraten föreskriver senast i april samma år. Ett beslut som fattas eller meddelas magistraten senare träder i kraft den 15 oktober följande år.

— — — — —
Ett sådant beslut om röstningsområden som har meddelats magistraten skall iakttas trots att besvär anförs hos förvaltningsdomstolen tills besvären har avgjorts, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Ändring i beslut som förvaltningsdomstolen har fattat med anledning av besvär får inte sökas genom besvär.

9 §

Förhandsröstningsställen och röstningsställen på valdagen

Förhandsröstningsställen är

- 1) de allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet om vilkas antal och placering kommunstyrelsen beslutar och vilka det skall finnas åtminstone ett i varje kommun om inte något annat följer av särskilda skäl,
- 2) de finska beskickningar och deras verksamhetsställen som bestäms genom förordning av statsrådet,
- 3) de sjukhus, verksamhetsenheter inom socialvården som lämnar vård dygnet runt och andra verksamhetsenheter inom socialvården som anges i beslut av kommunstyrelsen samt straffanstalter (anstalt),

— — — — —
Varje röstningsområde skall ha ett *röstningsställe på valdagen* vilket anges i beslut av kommunstyrelsen. Av särskilda skäl kan röstningsstället förläggas utom röstningsområdet eller också utom kommunen, om detta inte förorsakar de röstande oskäligen olägenheter. Kommunstyrelsen skall se till att i det register över röstningsställen som Befolkningsregistercentralen för, utan dröjsmål och på det sätt som Befolkningsregistercentralen bestämmer, antecknas namnet, besöksadressen samt de dagar och de tider då röstningsstället är öppet för varje allmänt förhandsröstningsställe i

kommunen samt namnet på och besöksadressen för röstningsstället på valdagen samt övriga uppgifter som justitieministeriet föreskriver. De allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet och röstningsställen på valdagen som före utgången av den 51 dagen före valdagen har antecknats i registret över röstningsställen, är röstningsställen vid valet fastän ett yrkande på rättelse av kommunstyrelsens beslut enligt denna paragraf inte har behandlats och fastän kommunalbesvär som har anförts hos förvaltningsdomstolen genom vilka ändring söks i beslut med anledning av rättelseyrkande, inte har avgjorts. Rättelseyrkande hos kommunstyrelsen och kommunalbesvär över kommunstyrelsens beslut skall handläggas i brådska ordning. I förvaltningsdomstolens beslut i ett besvärssärende får ändring inte sökas genom besvär.

13 §

Kommunal centralvalnämnd

— — — — —
Den kommunala centralvalnämnden skall lämna sina kontaktuppgifter till Befolkningsregistercentralen på det sätt som centralen föreskriver.

17 §

Valförrättare

Förhandsröstning på allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet, i finska beskickningar och ombord på finska fartyg samt hemmaröstning sköts av *valförrättare*. Varje allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet skall ha åtminstone två valförrättare. Även andra förhandsröstningsställen kan vid behov ha två eller flera valförrättare. Den kommunala centralvalnämnden förordnar valförrättare till ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet. Valförrättare är annars

— — — — —
När förhandsröstning förrättas vid ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet skall

minst två valförrättare samtidigt vara närvarande. Vid andra förhandsröstningsställen, till vilka två eller flera valförrättare har utsetts eller förordnats, räcker det med att endast en valförrättare är närvarande när förhandsröstning förrättas. Varje enskild hemmaröstning sköts av en valförrättare.

kandidatförteckningen för det andra valet vid presidentval till ett förhandsröstningsställe innan förhandsröstningen för det andra valet inleds, skall valförrättaren och valbestyrelsen, så som justitieministeriet föreskriver, se till att uppgifterna i kandidatförteckningen finns framlagda på förhandsröstningsstället när förhandsröstningen inleds.

23 §

Kontroll av uppgifter i rösträtsregistret

Om magistraten har utfärdat ett sådant förbud mot utlämning av personuppgifter som avses i 25 § 4 mom. befolkningsdatalagen (507/1993), kan endast de personuppgifter i rösträtsregistret som avses i 18 § 2 mom. 2, 7 och 10 punkten läggas fram för granskning.

29 §

Användning av rösträtsregistret

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän röstningen på valdagen har avslutats. Om det vid presidentval förrättas ett andra val, blir anteckningarna om röstningen vid det första valet offentliga först sedan röstningen på valdagen i det andra valet har avslutats.

44 §

Distribution och tillkännagivande av sammanställningen av kandidatlistorna och av kandidatförteckningen för presidentval

Helsingfors valkrets nämnd sköter distributionen av sammanställningar av kandidatlistorna för Europaparlamentsval och kandidatförteckningen för presidentval med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 1 mom. bestäms om distribution av sammanställningen av kandidatlistorna för riksdagsval. Om det inte är möjligt att sända

47 §

Förhandsröstningsperioden

Förhandsröstningen inleds den 11 dagen före valdagen samt avslutas utomlands den åttonde dagen och i hemlandet den femte dagen före valdagen. På finska fartyg kan förhandsröstning dock, med undantag för det andra valet vid presidentval, inledas redan den 18 dagen före valdagen.

Ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet är öppet för förhandsröstning under alla dagar under den tidsperiod som avses i 1 mom., om inte något annat av särskilda skäl bestäms genom beslut av kommunstyrelsen.

Vid finska beskickningar och deras verksamhetsställen kan förhandsröstningsperioden enligt vad som bestäms genom förordning av statsrådet pågå kortare tid än vad som anges i 1 mom.

48 §

Förhandsröstningstiderna

Förhandsröstning förrättas under förhandsröstningsperioden

1) på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet på den tid som anges i beslut av kommunstyrelsen, och som inte får infalla vardagar före klockan 8 eller efter klockan 20 och inte heller lördagar och söndagar före klockan 10 eller efter klockan 16,

Förhandsröstning förrättas inte på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommarafton eller

midssommardagen, självständighetsdagen,
julaftonen, juldagen eller annandag jul.

48 a §

Förhandsröstningsutrymme

Den kommunala centralvalnämnden skall se till att alla de ställen som genom beslut av kommunstyrelsen har utsetts till allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet, har ett för förhandsröstningen lämpligt förhandsröstningsutrymme med nödvändig utrustning. Förhandsröstningsutrymmet skall ha tillräckligt med utrymme också för de röstande som inväntar sin tur att rösta.

49 §

Tillkännagivande av förhandsröstning

Valförrättarna och valbestyrelsen skall se till att röstningstiderna och den närmare ordningen vid förhandsröstningen tillkännages genom kungörelser som anslås på förhandsröstningsstället och vid behov även på annat lämpligt sätt. Justitieministeriet skall på ett tillräckligt och lämpligt sätt informera om de allmänna förhandsröstningsställena och om röstningstiderna på dessa.

56 §

Ordningen på förhandsröstningsställena

På ett förhandsröstningsställe eller i dess omedelbara närhet får inte under röstningstiden hållas tal, uppsättas anslag eller utdelas tryckta eller skrivna upprop, och de röstandes valfrihet får inte heller på något annat sätt utsättas för påverkan eller försök därtill.

61 §

Valmyndighetens åtgärder för att avsluta förhandsröstningen

Valförrättaren eller valbestyrelsens ordförande skall underteckna följbrevets intyg om att röstningen har försiggått på det sätt som bestäms i lag och, om kvitteringsanteckning inte görs i följbrevet, skall där också antecknas datum och förhandsröstningsställets namn eller, om förhandsröstning har förrättats i en anstalt eller i form av hemmaröstning, namnet på den kommun där röstningen förrättats. Vid hemmaröstning skall valförrättaren dessutom se till att den person som avses i 54 § och som är närvarande vid hemmaröstningen tecknar sitt namn på följbrevet. Valkuvertet och följbrevet skall därefter inneslutas i ytterkuvertet. Valförrättaren och valbestyrelsen skall omsorgsfullt och på ett tillförlitligt sätt förvara de ytterkuvert de har i sin besittning.

62 §

Insändande av ytterkuverten till den kommunala centralvalnämnden

Valförrättaren vid ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet och valbestyrelsen skall utan dröjsmål se till att de ytterkuvert som är riktade till centralvalnämnden i den egna kommunen tillställs centralvalnämnden på det sätt som den har anvisat samt att de ytterkuvert som är riktade till centralvalnämnder i andra kommuner sänds till dessa per post eller på något annat tillförlitligt sätt. Valförrättaren och valbestyrelsen skall ta en kvittering på att ytterkuverten tagits emot av den till vilken kuverten överlämnas.

63 §

Granskning av förhandsröstningshandlingarna

Röstningen skall lämnas obeaktad, om

2) valkuvertet är försett med en obehörig anteckning om den röstande eller om en kandidat eller något annat obehörigt,

Efter att förhandsröstningshandlingarna har granskats, skall den kommunala centralvalnämnden sortera de godkända valkuverten enligt röstningsområde samt räkna antalet valkuvert enligt röstningsområde och anteckna antalet i protokollet. De godkända valkuverten skall områdesvis sorterade och åtskiljda från foljebreven hållas öppnade i säkert förvar.

64 §

Inlämnande av valkuverten till valkrets-nämnden

Vid andra val än kommunalval skall den kommunala centralvalnämnden tillsluta valkuverten i ett hållbart omslag sorterade enligt röstningsområde. Till försändelsen fogas uppgifter om antalet valkuvert i varje grupp, i vilka kuverten har sorterats. Försändelsen förseglas och på omslaget antecknas valkrets-nämndens adress och avsändaren. Försändelsen tillställs i brådskande ordning valkrets-nämnden på det sätt som denna bestämmer.

Om centralvalnämnden i en kommun i enlighet med 82 § bestämmer att förhandsrösterna i ett visst röstningsområde skall räknas samtidigt som de röster som avges på valdagen i samma röstningsområde, skall centralvalnämnden utan dröjsmål meddela valkrets-nämnden detta. I sådana fall tillställs valkrets-nämnden inte några valkuvert från röstningsområdet.

69 §

Röstningsutrymme

Den kommunala centralvalnämnden skall se till att det för röstningen på valdagen inom varje röstningsområde finns ett lämpligt röstningsutrymme med nödvändig utrustning som kommunen för detta ändamål har upplåtit.

71 §

Vallängderna och leverans av dem

Den kommunala centralvalnämnden skall se till att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan röstningen på valdagen börjar. Vallängderna är inte offentliga förrän röstningen på valdagen har avslutats. Om det vid presidentval förrättas ett andra val, är vallängderna för det första valet offentliga först sedan röstningen på valdagen i det andra valet har avslutats.

82 §

Tryggande av valhemligheten i små röstningsområden

Om det i ett röstningsområde finns färre än 50 enligt 63 § godkända valkuvert eller om det finns grundad anledning att anta att färre än 50 personer kommer att rösta i röstningsområdet på valdagen, skall den kommunala centralvalnämnden bestämma att förhandsrösterna och de röster som avgetts på valdagen i röstningsområdet skall räknas samtidigt. Valnämnden för röstningsområdet företar inte då någon preliminär räkning av valdagens röster, utan tillställer centralvalnämnden röstsedlarna för preliminär räkning.

Om det finns grundad anledning att anta att sammanlagt färre än 50 personer röstar på förhand och på valdagen i ett röstningsområde, skall den kommunala centralvalnämnden i god tid före valdagen bestämma och, vid andra val än kommunalval, till valkrets-nämnden meddela att förhandsrösterna och rösterna på valdagen i ett sådant röstningsområde räknas samtidigt som förhandsrösterna och rösterna på valdagen i ett annat röstningsområde. Valnämnderna i dessa två röstningsområden företar då inte någon preliminär räkning av valdagens röster, utan tillställer centralvalnämnden röstsedlarna för preliminär räkning.

Valnämnden för det röstningsområde som avses i 1 mom. och valnämnderna för de röstningsområden som avses i 1 och 2 mom. skall, sedan röstsedlarna med bevarande av valhemligheten har tagits ut ur valurnan och deras antal har räknats, innesluta röstsedlarna

i ett hållbart omslag på det sätt som justitieministeriet bestämmer. På omslaget antecknas den kommunala centralvalnämndens adress, försändelsens innehåll och avsändare. Försändelsen skall föras till den kommunala centralvalnämnden utan dröjsmål. I valprotokollet skall göras de anteckningar som förfarandet ger anledning till.

Den kommunala centralvalnämnden skall öppna valkuverten från det röstningsområde som avses i 1 mom. och de röstningsområden som avses i 2 mom. samt sammanföra röstsedlarna i dem med de röstsedlar som avgetts i röstningsområdena på valdagen och dessutom med röstsedlarna i de röstningsområden som avses i 2 mom. Centralvalnämnden skall preliminärt räkna dessa röstsedlar och då i tillämpliga delar iaktta vad som föreskrivs i 78 §. Vid andra val än kommunalval skall centralvalnämnden sedan tillställa valkrets-nämnden röstsedlarna, protokollet från centralvalnämndens sammanträde samt valnämndernas valprotokoll och därvid i tillämpliga delar iaktta vad som föreskrivs i 64 § 1 mom.

85 §

Ogiltiga röstsedlar

En röstsedel är ogiltig om

2) valkuvertet är försett med en obehörig anteckning om den röstande eller om en kandidat eller något annat obehörigt,

86 §

Räkning av förhandsröster

Resultatet av förhandsröstningen räknas separat ut för vart och ett av kommunens röstningsområden, med undantag för sådana fall som avses i 82 §.

Information om räkningen av förhandsröster ges på det sätt som justitieministeriet föreskriver.

87 §

Kontrollräkning av röster

Måndagen efter valdagen klockan 9 skall granskningen av de vid röstningen på valdagen ingivna röstsedlarna samt valnämndernas uträkningar och de kommunala centralvalnämndernas uträkningar enligt 82 § 4 mom. påbörjas. Vid kontrollräkningen skall beslutas vilka röstsedlar som räknas kandidaterna till godo och vilka som lämnas obeaktade såsom ogiltiga.

127 §

Valdag

Skall ett andra val förrättas, är valdagen den andra söndagen efter det första valet.

137 §

Röster avgivna inom valkretsarna

Valkrets-nämnden skall vid ett sammanträde som börjar klockan 10 den andra dagen efter det första valets valdag fastställa de röstetal som varje kandidat vid det första valet har fått i valkretsen samt utan dröjsmål på det sätt som justitieministeriet bestämmer underrätta Helsingfors valkrets-nämnd om de sålunda fastställda röstetalen och om antalet röster som avgivits vid valet.

138 §

Valet av president

Efter att ha mottagit en underrättelse som avses i 137 § från alla valkrets-nämnder skall Helsingfors valkrets-nämnd utan dröjsmål fastställa det slutliga antal röster som vid det första valet har avgetts för varje kandidat i hela landet och det totala antalet röster samt

underrätta justitieministeriet om detta på det sätt som ministeriet bestämmer.

139 §

Kungörelse om det andra valet

Har ingen av kandidaterna fått majoriteten av de avgivna rösterna och presidenten av denna orsak inte har blivit vald vid det första valet, skall justitieministeriet sedan det konstaterat detta, utan dröjsmål den andra dagen efter valdagen utfärda en kungörelse om resultatet av det första valet vilken publiceras i Finlands författningssamling. I kungörelsen skall anges vilket antal röster varje kandidat vid det första valet har fått i hela landet. I den skall även tillkännages att valet av president enligt grundlagen sker vid ett andra val samt vilka två kandidater som är presidentkandidater vid detta och vilka nummer kandidaterna har enligt 42 § 2 mom.

188 §

Kostnadsfördelningen mellan valmyndigheterna

Justitieministeriet svarar för

1) kostnaderna för rösträtsregistret, det riksomfattande kandidatregistret och registret

över röstningsställena samt för justitieministeriets andra datasystem och rösträkningsprogram som används vid val,
2) kostnaderna för att tillverka och sända meddelandekort till de röstberättigade,
3) kostnaderna för tillverkning av röstsedlar, vallängder och andra valhandlingar samt valstämplar, förseglingshjälpmedel och valurnor samt för att sända dem till de kommunala centralvalnämnderna,
4) kostnaderna för postning av de i 62 § nämnda ytterkuvert som används vid förhandsröstning,
5) kostnaderna för att ordna förhandsröstning utomlands,
6) valkrets nämndernas utgifter.

Varje kommun svarar för kostnaderna för den kommunala centralvalnämnden, valnämnderna, valbestyrelserna, valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena och vid hemmaröstning samt för andra än i 1 mom. avsedda kostnader som föranleds av att val förrättas. Vid andra val än kommunalval betalar justitieministeriet som engångsersättning till kommunen ett belopp som ministeriet fastställer för varje kommuninvånare som har rösträtt i valet.

Denna lag träder i kraft den

200 .

Helsingfors den 15 februari 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Kimmo Sasi*

Parallelltext

Lag

om ändring av vallagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i vallagen av den 2 oktober 1998 (714/1998) 10 § 2 mom.,
ändras 4 §, 5 § 7, 9, 10 och 14 punkten, 8 § 2 och 4 mom., 9 § 1 mom. 1 – 3 punkten och 3 mom., 17 § 1 och 3 mom. samt det inledande stycket i 2 mom., 29 § 2 mom., 44 § 4 mom., 47 §, 48 § 1 mom. 1 punkten, 49 § 2 mom., 56 § 1 mom., 61 §, 62 § 1 mom., 63 § 2 mom. 2 punkten och 5 mom., 64 §, 69 § 1 mom., 71 § 4 mom., 82 §, 85 § 1 mom. 2 punkten, 86 § 2 mom., 87 § 1 mom., 127 § 2 mom., 137, 138 § 1 mom., 139 §, rubriken för 188 § samt 1 och 2 mom.,
 av dessa lagrum 139 § sådan den lyder i lag 1258/1999, samt
fogas till 48 § ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 mom. blir 3 mom., till lagen en ny 48 a §, till 9 § ett nytt 4 mom., till 13 § ett nytt 4 mom., till 23 § ett nytt 4 mom., till 49 § ett nytt 3 mom. och till 86 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

4 §

Valförrättning

Valförrättning

Val förrättas genom att det ordnas *förhandsröstning* och *röstning på valdagen*.

Val förrättas genom *förhandsröstning* och *röstning på valdagen*. Kommunen svarar för att *förhandsröstning* och *röstning på valdagen* anordnas i hemlandet och utrikesministeriet svarar för att *förhandsröstning* anordnas i utlandet.

5 §

Valkretsar vid riksdagsval

För riksdagsval indelas landet utgående från landskapsindelningen i följande *valkretsar*:

7) Birkalands valkrets, till vilken hör följande kommuner: Birkala, Ikalis, Juupajoki, Kangasala, Kihniö, Kuhmalahti, Kuorevesi, Kuru, Kylmäkoski, Lempäälä, Luopioinen, Längelmäki, Mouhijärvi, Mänttä, Nokia, Orivesi, Parkano, Pälkäne, Ruovesi, Sahalahti, Suodenniemi, Tammerfors, Tavastkyro, Toijala, Urjala, Valkeakoski, Vammala, Vesilahti, Viiala,

7) Birkalands valkrets, till vilken hör följande kommuner: Birkala, Ikalis, Juupajoki, Kangasala, Kihniö, Kuhmalahti, Kuru, Kylmäkoski, Lempäälä, Luopioinen, Längelmäki, Mouhijärvi, Mänttä, Nokia, Orivesi, Parkano, Pälkäne, Ruovesi, Sahalahti, Suodenniemi, Tammerfors, Tavastkyro, Toijala, Urjala, Valkeakoski, Vammala, Vesilahti, Viiala, Viljakkala,

Viljakkala, Vilppula, Virdois, Ylöjärvi och Äetsä,

9) Södra Savolax valkrets, till vilken hör följande kommuner: *Anttola*, Enonkoski, Haukivuori, Heinävesi, Hirvensalmi, Jorois, Juva, Jäppilä, *Kangaslampi*, Kangasniemi, Kerimäki, Mäntyharju, Nyslott, Pertunmaa, Pieksämäki, Pieksämäki landskommun, Punkaharju, Puumala, Rantasalmi, Ristiina, Savonranta, S:t Michel, *S:t Michels landskommun*, Sulkava och Virtasalmi,

10) Norra Savolax valkrets, till vilken hör följande kommuner: Idensalmi, Juankoski, Kaavi, Karttula, Keitele, Kiuruvesi, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Maaninka, Nilsä, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus, Varpaisjärvi, Vehmersalmi, Vesanto och Vieremä,

14) Uleåborgs valkrets, till vilken hör följande kommuner: Alavieska, Brahestad, Haapajärvi, Haapavesi, Haukipudas, Hyrynsalmi, Ii, Kajana, Kalajoki, Karlö, Kempele, Kestilä, Kiiminki, Kuhmo, Kuivaniemi, Kuusamo, Käsämäki, Limingo, Lumijoki, Merijärvi, Muhos, Nivala, Oulainen, Oulunsalo, Paltamo, Pattijoki, Piippola, Pudasjärvi, Pulkkila, Puolanka, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Rantsila, Reisjärvi, Ristijärvi, Ruukki, Sievi, Siikajoki, Sotkamo, Suomussalmi, Taivalkoski, *Temmes*, Tyrnävä, Uleåborg, Utajärvi, Vaala, Vihanti, Vuolijoki, Yli-Ii, Ylikiminki och Ylivieska,

Vilppula, Virdois, Ylöjärvi och Äetsä,

9) Södra Savolax valkrets, till vilken hör följande kommunen: Enonkoski, Haukivuori, Heinävesi, Hirvensalmi, Jorois, Juva, Jäppilä, Kangasniemi, Kerimäki, Mäntyharju, Nyslott, Pertunmaa, Pieksämäki, Pieksämäki landskommun, Punkaharju, Puumala, Rantasalmi, Ristiina, Savonranta, S:t Michel, Sulkava och Virtasalmi,

10) Norra Savolax valkrets, till vilken hör följande kommuner: Idensalmi, Juankoski, Kaavi, *Kangaslampi*, Karttula, Keitele, Kiuruvesi, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Maaninka, Nilsä, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus, Varpaisjärvi, Vehmersalmi, Vesanto och Vieremä,

14) Uleåborgs valkrets, till vilken hör följande kommuner: Alavieska, Brahestad, Haapajärvi, Haapavesi, Haukipudas, Hyrynsalmi, Ii, Kajana, Kalajoki, Karlö, Kempele, Kestilä, Kiiminki, Kuhmo, Kuivaniemi, Kuusamo, Käsämäki, Limingo, Lukijoki, Merijärvi, Muhos, Nivala, Oulainen, Oulunsalo, Paltamo, Pattijoki, Piippola, Pudasjärvi, Pulkkila, Puolanka, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Rantsila, Reisjärvi, Ristijärvi, Ruukki, Sievi, Siikajoki, Sotkamo, Suomussalmi, Taivalkoski, Tyrnävä, Uleåborg, Utajärvi, Vaala, Vihanti, Vuolijoki, Yli-Ii, Ylikiminki och Ylivieska,

8 §

Röstningsområden

Beslutet om röstningsområdena träder i kraft den 15 oktober, om beslutet fattas senast i april samma år. Ett beslut som fattas senare träder i kraft den 15 oktober följande år.

Beslutet om röstningsområdena skall omedelbart meddelas magistraten. Beslutet

Beslutet om röstningsområdena träder i kraft den 15 oktober, om beslutet fattas *och meddelas magistraten på det sätt som magistraten föreskriver* senast i april samma år. Ett beslut som fattas *eller meddelas magistraten* senare träder i kraft den 15 oktober följande år.

Ett sådant beslut om röstningsområden som

skall, trots att besvär anförs hos länsrätten, iakttas tills besvären har avgjorts, om inte länsrätten bestämmer något annat. Ändring i beslut som länsrätten fattat med anledning av besvär får inte sökas genom besvär.

9 §

Förhandsröstningsställen och röstningsställen på valdagen

Förhandsröstningsställen är

1) allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet, vilka bestäms genom förordning och av vilka det skall finnas åtminstone ett i varje kommun om inte något annat följer av särskilda skäl,

2) de finska beskickningar som bestäms genom förordning,

3) sjukhus, verksamhetsenheter inom socialvården som lämnar vård dygnet runt och andra verksamhetsenheter inom socialvården som den kommunala centralvalnämnden bestämmer samt straffanstalter (*anstalt*),

Varje röstningsområde skall ha ett röstningsställe på valdagen, som kommunstyrelsen bestämmer och utan dröjsmål meddelar magistraten. Av särskilda skäl kan röstningsstället förläggas utom röstningsområdet eller också utom kommunen, om detta inte förorsakar de röstande oskäligen olägenheter.

har meddelats magistraten skall iakttas trots att besvär anförs hos *förvaltningsdomstolen* tills besvären har avgjorts, om inte *förvaltningsdomstolen* bestämmer något annat. Ändring i beslut som *förvaltningsdomstolen* har fattat med anledning av besvär får inte sökas genom besvär.

9 §

Förhandsröstningsställen och röstningsställen på valdagen

Förhandsröstningsställen är

1) *de* allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet *om vilkas antal och placering kommunstyrelsen beslutar och vilka* det skall finnas åtminstone ett i varje kommun om inte något annat följer av särskilda skäl,

2) *de* finska beskickningar *och deras verksamhetsställen* som bestäms genom förordning *av statsrådet*,

3) *de* sjukhus, verksamhetsenheter inom socialvården som lämnar vård dygnet runt och andra verksamhetsenheter inom socialvården *som anges i beslut av kommunstyrelsen* samt straffanstalter (*anstalt*),

Varje röstningsområde skall ha *ett röstningsställe på valdagen*, *en* vilket *anges i beslut av kommunstyrelsen*. Av särskilda skäl kan röstningsstället förläggas utom röstningsområdet eller också utom kommunen, om detta inte förorsakar de röstande oskäligen olägenheter.

Kommunstyrelsen skall se till att i det register över röstningsställen som Befolkningsregistercentralen för, utan dröjsmål och på det sätt som Befolkningsregistercentralen bestämmer, antecknas namnet, besöksadressen samt de dagar och de tider då röstningsstället är öppet för varje allmänt förhandsröstningsställe i kommunen samt namnet på och besöksadressen för röstningsstället på valdagen samt övriga uppgifter som justitieministeriet föreskriver. De allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet och röstningsställen på valdagen som före utgången av den 51 dagen före

valdagen har antecknats i registret över röstningsställen, är röstningsställen vid valet fastän ett yrkande på rättelse av kommunstyrelsens beslut enligt denna paragraf inte har behandlats och fastän kommunalbesvär som har anförts hos förvaltningsdomstolen genom vilka ändring söks i beslut med anledning av rättelseyrkande, inte har avgjorts. Rättelseyrkande hos kommunstyrelsen och kommunalbesvär över kommunstyrelsens beslut skall handläggas i brådskande ordning. I förvaltningsdomstolens beslut i ett besvärssärende får ändring inte sökas genom besvär.

10 §

Utrikesministeriet sköter enligt bestämmelserna i denna lag ärenden som gäller förhandsröstning utomlands.

(2 mom. upphävs)

13 §

Kommunal centralvalnämnd

Den kommunala centralvalnämnden skall lämna sina kontaktuppgifter till Befolkningsregistercentralen på det sätt som centralen föreskriver.

17 §

Valförrättare

Förhandsröstning på allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet, i finska beskickningar och ombord på finska fartyg samt hemmaröstning sköts av en valförrättare.

Om förordnandet av valförrättare till ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet bestäms genom förordning. Valförrättare är annars

För ett förhandsröstningsställe kan vid behov förordnas flera valförrättare. Varje

17 §

Valförrättare

Förhandsröstning på allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet, i finska beskickningar och ombord på finska fartyg samt hemmaröstning sköts av valförrättare. Varje allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet skall ha åtminstone två valförrättare. Även andra förhandsröstningsställen kan vid behov ha två eller flera valförrättare.

Den kommunala centralvalnämnden förordnar valförrättare till ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet. Valförrättare är annars

När förhandsröstning förrättas vid ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet

enskild hemmaröstning sköts dock av endast en valförrättare.

skall minst två valförrättare samtidigt vara närvarande. Vid andra förhandsröstningsställen, till vilka två eller flera valförrättare har utsetts eller förordnats, räcker det med att endast en valförrättare är närvarande när förhandsröstning förrättas. Varje enskild hemmaröstning sköts av en valförrättare.

23 §

Kontroll av uppgifter i rösträtsregistret

Om magistraten har utfärdat ett sådant förbud mot utlämning av personuppgifter som avses i 25 § 4 mom. befolkningsdatalagen (507/1993), kan endast de personuppgifter i rösträtsregistret som avses i 18 § 2 mom. 2, 7 och 10 punkten läggas fram för granskning.

29 §

Användning av rösträtsregistret

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän röstningen på valdagen har avslutats. Om det vid presidentval förrättas ett andra val, blir anteckningarna om röstningen vid det första valet offentliga först sedan röstningen på valdagen i det andra valet har avslutats.

44 §

Distribution och tillkännagivande av sammanställningen av kandidatlistorna och av kandidatförteckningen för presidentval

Helsingfors valkrets nämnd sköter distributionen av sammanställningar av kandidatlistorna för Europaparlamentsval och kandidatförteckningen för presidentval med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 1 mom. bestäms om distribution av sammanställningen av kandidatlistorna för

Helsingfors valkrets nämnd sköter distributionen av sammanställningar av kandidatlistorna för Europaparlamentsval och kandidatförteckningen för presidentval med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 1 mom. bestäms om distribution av sammanställningen av kandidatlistorna för

riksdagsval. Är det sannolikt att det inte är möjligt att i tid till en finsk beskickning eller ett finskt fartyg som utgör förhandsröstningsställe sända kandidatförteckningen för det andra valet vid presidentval, skall till förhandsröstningsstället sändas uppgift om förteckningens innehåll på ett sätt som bedöms som tillräckligt tillförlitligt.

47 §

Förhandsröstningsperioden

Förhandsröstningen inleds den 11 dagen före valdagen samt avslutas utomlands den åttonde dagen och i hemlandet den femte dagen före valdagen.

Vid de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet samt i finska beskickningar kan förhandsröstning enligt vad som bestäms genom förordning pågå kortare tid än vad som anges i 1 mom.

48 §

Förhandsröstningstiderna

Förhandsröstning förrättas under förhandsröstningsperioden

1) på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet alla vardagar under den tid lokalen är öppen för allmänheten, dock inte efter klockan 20, samt lördagar och söndagar mellan klockan 10 och klockan 16, dock inte på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul,

riksdagsval. Om det inte är möjligt att sända kandidatförteckningen för det andra valet vid presidentval till ett förhandsröstningsställe innan förhandsröstningen för det andra valet inleds, skall valförrättaren och valbestyrelsen, så som justitieministeriet föreskriver, se till att uppgifterna i kandidatförteckningen finns framlagda på förhandsröstningsstället när förhandsröstningen inleds.

47 §

Förhandsröstningsperioden

Förhandsröstningen inleds den 11 dagen före valdagen samt avslutas utomlands den åttonde dagen och i hemlandet den femte dagen före valdagen. På finska fartyg kan förhandsröstning dock, med undantag för det andra valet vid presidentval, inledas redan den 18 dagen före valdagen.

Ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet är öppet för förhandsröstning under alla dagar under den tidsperiod som avses i 1 mom., om inte något annat av särskilda skäl bestäms genom beslut av kommunstyrelsen.

Vid finska beskickningar och deras verksamhetsställen kan förhandsröstningsperioden enligt vad som bestäms genom förordning av statsrådet pågå kortare tid än vad som anges i 1 mom.

48 §

Förhandsröstningstiderna

Förhandsröstning förrättas under förhandsröstningsperioden

1) på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet på den tid som anges i beslut av kommunstyrelsen, och som inte får infalla vardagar före klockan 8 eller efter klockan 20 och inte heller lördagar och söndagar före klockan 10 eller efter klockan 16,

Förhandsröstning förrättas inte på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen,

påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommarafton eller midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul.

48 a §

Förhandsröstningsutrymme

Den kommunala centralvalnämnden skall se till att alla de ställen som genom beslut av kommunstyrelsen har utsetts till allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet, har ett för förhandsröstningen lämpligt förhandsröstningsutrymme med nödvändig utrustning.

Förhandsröstningsutrymmet skall ha tillräckligt med utrymme också för de röstande som inväntar sin tur att rösta.

49 §

Tillkännagivande av förhandsröstning

Valförrättaren och valbestyrelsen skall se till att röstningstiderna och den närmare ordningen vid förhandsröstningen tillkännages genom kungörelser som anslås på förhandsröstningsstället och vid behov även på annat lämpligt sätt.

Valförrättarna och valbestyrelsen skall se till att röstningstiderna och den närmare ordningen vid förhandsröstningen tillkännages genom kungörelser som anslås på förhandsröstningsstället och vid behov även på annat lämpligt sätt.

Justitieministeriet skall på ett tillräckligt och lämpligt sätt informera om de allmänna förhandsröstningsställena och om röstningstiderna på dessa.

56 §

Ordningen på förhandsröstningsställena

På ett förhandsröstningsställe får inte under röstningstiden hållas tal, uppsättas anslag eller utdelas tryckta eller skrivna upprop, och de röstandes valfrihet får inte heller på något annat sätt utsättas för påverkan eller

56 §

Ordningen på förhandsröstningsställena

På ett förhandsröstningsställe *eller i dess omedelbara närhet* får inte under röstningstiden hållas tal, uppsättas anslag eller utdelas tryckta eller skrivna upprop, och de röstandes valfrihet får inte heller på

försök därtill.

något annat sätt utsättas för påverkan eller försök därtill.

61 §

Valmyndighetens åtgärder för att avsluta förhandsröstningen

Valförrättaren eller valbestyrelsens ordförande skall underteckna följebrevets intyg om att röstningen har försiggått på det sätt som bestäms i lag och, om kvitteringsanteckning inte görs i följebrevet, skall där också antecknas datum och förhandsröstningsställets namn eller, om förhandsröstning har förrättats i en anstalt eller i form av hemmaröstning, namnet på kommunen i fråga. Vid hemmaröstning skall valförrättaren dessutom se till att den person som avses i 54 § och som är närvarande vid hemmaröstningen tecknar sitt namn på följebrevet. Valkuvertet och följebrevet skall därefter inneslutas i ytterkuvertet.

61 §

Valmyndighetens åtgärder för att avsluta förhandsröstningen

Valförrättaren eller valbestyrelsens ordförande skall underteckna följebrevets intyg om att röstningen har försiggått på det sätt som bestäms i lag och, om kvitteringsanteckning inte görs i följebrevet, skall där också antecknas datum och förhandsröstningsställets namn eller, om förhandsröstning har förrättats i en anstalt eller i form av hemmaröstning, namnet på *den kommun där röstningen förrättats*. Vid hemmaröstning skall valförrättaren dessutom se till att den person som avses i 54 § och som är närvarande vid hemmaröstningen tecknar sitt namn på följebrevet. Valkuvertet och följebrevet skall därefter inneslutas i ytterkuvertet. *Valförrättaren och valbestyrelsen skall omsorgsfullt och på ett tillförlitligt sätt förvara de ytterkuvert de har i sin besittning.*

62 §

Insändande av ytterkuverten till den kommunala centralvalnämnden

Valförrättaren vid ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet samt valbestyrelsen skall se till att ytterkuverten utan dröjsmål sänds till den kommunala centralvalnämnd som har antecknats som mottagare. Om ytterkuverten sänds med posten, skall den som ansvarar för transporten och utdelningen av posten ge en kvittering på att kuverten har mottagits för transport och se till att ytterkuverten förs fram på ett tillförlitligt sätt. Om valförrättaren eller valbestyrelsen överlåter ytterkuverten direkt till den kommunala centralvalnämnden eller dess företrädare, skall det tas en kvittering på att kuverten har mottagits.

62 §

Insändande av ytterkuverten till den kommunala centralvalnämnden

Valförrättaren vid ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet och valbestyrelsen skall *utan dröjsmål se till att de ytterkuvert som är riktade till centralvalnämnden i den egna kommunen tillställs centralvalnämnden på det sätt som den har anvisat samt att de ytterkuvert som är riktade till centralvalnämnder i andra kommuner sänds till dessa per post eller på något annat tillförlitligt sätt. Valförrättaren och valbestyrelsen skall ta en kvittering på att ytterkuverten tagits emot av den till vilken kuverten överlämnas.*

63 §

Granskning av förhandsröstningshandlingarna

Röstningen skall lämnas obeaktad, om

2) valkuvertet är *öppet eller* försett med en obehörig anteckning om den röstande eller om en kandidat eller något annat obehörigt,

Efter granskningen av förhandsröstningshandlingarna räknas antalet godkända valkuvert samt antalet personer om vilka anteckning gjorts i rösträttsregistret eller vallängden att de har utövat sin rösträtt, varefter de tal som erhålls antecknas i protokollet. De godkända valkuverten skall avskiljas från följbrevet och hållas öppnade i säkert förvar.

2) valkuvertet är försett med en obehörig anteckning om den röstande eller om en kandidat eller något annat obehörigt,

Efter att förhandsröstningshandlingarna har granskats, skall den kommunala centralvalnämnden sortera de godkända valkuverten enligt röstningsområde samt räkna antalet valkuvert enligt röstningsområde och anteckna antalet i protokollet. De godkända valkuverten skall områdesvis sorterade och åtskiljda från följbrevet hållas öppnade i säkert förvar.

64 §

Inlämnande av valkuverten till valkrets-nämnden

Vid andra val än kommunalval skall den kommunala centralvalnämnden lägga in de godkända valkuverten i ett hållbart omslag, vilket skall förseglas på det sätt som justitieministeriet bestämmer och på vilket skall antecknas valkrets-nämndens adress, uppgift om försändelsens innehåll och avsändaren. Försändelsen skall i brådskande ordning tillställas valkrets-nämnden på det sätt som denna bestämmer.

Har den kommunala centralvalnämnden inte tillställts några valkuvert som borde sändas till valkrets-nämnden, skall valkrets-nämnden underrättas om detta.

64 §

Inlämnande av valkuverten till valkrets-nämnden

Vid andra val än kommunalval skall den kommunala centralvalnämnden *tillsluta valkuverten i ett hållbart omslag sorterade enligt röstningsområde. Till försändelsen fogas uppgifter om antalet valkuvert i varje grupp, i vilka kuverten har sorterats. Försändelsen förseglas och på omslaget antecknas valkrets-nämndens adress och avsändaren. Försändelsen tillställs i brådskande ordning valkrets-nämnden på det sätt som denna bestämmer.*

Om centralvalnämnden i en kommun i enlighet med 82 § bestämmer att förhandsrösterna i ett visst röstningsområde skall räknas samtidigt som de röster som avges på valdagen i samma röstningsområde, skall centralvalnämnden utan dröjsmål meddela valkrets-nämnden detta. I sådana fall tillställs valkrets-nämnden inte några valkuvert från röstningsområdet.

69 §

Röstningsställe

Den kommunala centralvalnämnden skall se till att det för röstningen på valdagen inom varje röstningsområde finns ett röstningsställe, för vilket kommunen skall ställa lämplig lokal och inredning till förfogande.

69 §

Röstningsutrymme

Den kommunala centralvalnämnden skall se till att det för röstningen på valdagen inom varje röstningsområde finns ett lämpligt röstningsutrymme med nödvändig utrustning som kommunen för detta ändamål har upplåtit.

71 §

Vallängderna och leverans av dem

Den kommunala centralvalnämnden skall se till att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan röstningen på valdagen börjar. Vallängderna är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

Den kommunala centralvalnämnden skall se till att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan röstningen på valdagen börjar. Vallängderna är inte offentliga förrän röstningen på valdagen har avslutats. Om det vid presidentval förrättas ett andra val, är vallängderna för det första valet offentliga först sedan röstningen på valdagen i det andra valet har avslutats.

82 §

Röstsedlar från små röstningsområden

Finns det i rösträtsregistret för något av kommunens röstningsområden färre än 120 röstberättigade, skall den kommunala centralvalnämnden för att trygga valhemligheten i god tid före valen bestämma att röstsedlarna från ett sådant röstningsområde och från något av kommunens övriga röstningsområden inte skall granskas i valnämnden utan i den kommunala centralvalnämnden. Centralvalnämnden skall vid andra val än kommunalval utan dröjsmål underrätta valkrets-nämnden om sitt beslut.

82 §

Tryggande av valhemligheten i små röstningsområden

Om det i ett röstningsområde finns färre än 50 enligt 63 § godkända valkuvert eller om det finns grundad anledning att anta att färre än 50 personer kommer att rösta i röstningsområdet på valdagen, skall den kommunala centralvalnämnden bestämma att förhandsrösterna och de röster som avgetts på valdagen i röstningsområdet skall räknas samtidigt. Valnämnden för röstningsområdet företar inte då någon preliminär räkning av valdagens röster, utan tillställer centralvalnämnden röstsedlarna för preliminär räkning. Om det finns grundad anledning att anta att sammanlagt färre än 50 personer röstar på förhand och på valdagen i ett röstningsområde, skall den kommunala centralvalnämnden i god tid före valdagen bestämma och, vid andra val än

Valnämnderna för de röstningsområden som avses i 1 mom. skall, sedan röstsedlarna med bevarande av valhemligheten har tagits ut ur valurnan och deras antal har räknats, innesluta röstsedlarna i ett hållbart omslag på det sätt som justitieministeriet bestämmer. På omslaget antecknas den kommunala centralvalnämndens adress, försändelsens innehåll och avsändare. Försändelsen skall föras till den kommunala centralvalnämnden utan dröjsmål. I valprotokollet skall göras de anteckningar som förfarandet ger anledning till.

Den kommunala centralvalnämnden skall utan dröjsmål med bevarande av valhemligheten sammanföra röstsedlarna från de valnämnder som avses i 1 mom. och räkna deras antal. Därefter skall röstsedlarna granskas och räknas. Om detta skall uppsättas ett protokoll med behövliga uppgifter, som skall bifogas ovan nämnda valprotokoll för röstningsområdena. Vid andra val än kommunalval skall röstsedlarna inneslutas i omslag enligt 78 § 4 mom. och försändelserna som innehåller röstsedlar och protokoll skall levereras till valkrets-nämnden på det sätt som den bestämmer.

kommunalval, till valkrets-nämnden meddela att förhandsrösterna och rösterna på valdagen i ett sådant röstningsområde räknas samtidigt som förhandsrösterna och rösterna på valdagen i ett annat röstningsområde. Valnämnderna i dessa två röstningsområden företar då inte någon preliminär räkning av valdagens röster, utan tillställer centralvalnämnden röstsedlarna för preliminär räkning.

Valnämnden för det röstningsområde som avses i 1 mom. och valnämnderna för de röstningsområden som avses i 1 och 2 mom. skall, sedan röstsedlarna med bevarande av valhemligheten har tagits ut ur valurnan och deras antal har räknats, innesluta röstsedlarna i ett hållbart omslag på det sätt som justitieministeriet bestämmer. På omslaget antecknas den kommunala centralvalnämndens adress, försändelsens innehåll och avsändare. Försändelsen skall föras till den kommunala centralvalnämnden utan dröjsmål. I valprotokollet skall göras de anteckningar som förfarandet ger anledning till.

Den kommunala centralvalnämnden skall öppna valkuverten från det röstningsområde som avses i 1 mom. och de röstningsområden som avses i 2 mom. samt sammanföra röstsedlarna i dem med de röstsedlar som avgetts i röstningsområdena på valdagen och dessutom med röstsedlarna i de röstningsområden som avses i 2 mom. Centralvalnämnden skall preliminärt räkna dessa röstsedlar och då i tillämpliga delar iaktta vad som föreskrivs i 78 §. Vid andra val än kommunalval skall centralvalnämnden sedan tillställa valkrets-nämnden röstsedlarna, protokollet från centralvalnämndens sammanträde samt valnämndernas valprotokoll och därvid i tillämpliga delar iaktta vad som föreskrivs i 64 § 1 mom.

85 §

Ogiltiga röstsedlar

En röstsedel är ogiltig om

2) valkuvertet är *öppet eller* försett med en obehörig anteckning om den röstande eller om en kandidat eller något annat obehörigt,

2) valkuvertet är försett med en obehörig anteckning om den röstande eller om en kandidat eller något annat obehörigt,

86 §

Räkning av förhandsröster

Om antalet godkända valkuvert vid kommunalval är högst 25, skall den kommunala centralvalnämndens ordförande eller vice ordförande jämte en annan medlem föra de öppnade valkuverten före avslutandet av röstningen på valdagen till något annat röstningsställe inom kommunen, där valkuverten skall öppnas och röstsedlarna, med bevarande av valhemligheten, hopvikta fällas i valurnan.

Resultatet av förhandsröstningen räknas separat ut för vart och ett av kommunens röstningsområden, med undantag för sådana fall som avses i 82 §.

Information om räkningen av förhandsröster ges på det sätt som justitieministeriet föreskriver.

87 §

Kontrollräkning av röster

Dagen efter valdagen klockan 9 skall de vid röstningen på valdagen ingivna röstsedlarna samt valnämndernas uträkningar och de kommunala centralvalnämndernas uträkningar enligt 82 § 3 mom. börja granskas. Vid kontrollräkningen skall beslutas vilka röstsedlar som skall räknas kandidaterna till godo och vilka röstsedlar som skall lämnas obeaktade såsom ogiltiga.

87 §

Kontrollräkning av röster

Måndagen efter valdagen klockan 9 skall granskningen av de vid röstningen på valdagen ingivna röstsedlarna samt valnämndernas uträkningar och de kommunala centralvalnämndernas uträkningar enligt 82 § 4 mom. påbörjas. Vid kontrollräkningen skall beslutas vilka röstsedlar som räknas kandidaterna till godo och vilka som lämnas obeaktade såsom ogiltiga.

127 §

Valdag

Skall ett andra val förrättas, är valdagen den tredje söndagen efter det första valet.

Skall ett andra val förrättas, är valdagen *den andra* söndagen efter det första valet.

137 §

Röster avgivna inom valkretsarna

137 §

Röster avgivna inom valkretsarna

Valkrets-nämnden skall vid ett sammanträde som börjar klockan 18 den tredje dagen efter det första valets valdag fastställa de röstetal som varje kandidat vid det första valet har fått i valkretsen samt utan dröjsmål på det sätt som justitieministeriet bestämmer underrätta Helsingfors valkrets-nämnd om de sålunda fastställda röstetalen och om antalet röster som avgivits vid valet.

138 §

Valet av president

Efter att ha mottagit en underrättelse som avses i 137 § från alla valkrets-nämnder skall Helsingfors valkrets-nämnd utan dröjsmål fastställa det slutliga antal röster som vid det första valet har avgetts för varje kandidat i hela landet och det totala antalet röster samt underrätta statsrådet om detta.

Valkrets-nämnden skall vid ett sammanträde som börjar klockan 10 den *andra* dagen efter det första valets valdag fastställa de röstetal som varje kandidat vid det första valet har fått i valkretsen samt utan dröjsmål på det sätt som justitieministeriet bestämmer underrätta Helsingfors valkrets-nämnd om de sålunda fastställda röstetalen och om antalet röster som avgivits vid valet.

138 §

Valet av president

Efter att ha mottagit en underrättelse som avses i 137 § från alla valkrets-nämnder skall Helsingfors valkrets-nämnd utan dröjsmål fastställa det slutliga antal röster som vid det första valet har avgetts för varje kandidat i hela landet och det totala antalet röster samt underrätta *justitieministeriet* om detta *på det sätt som ministeriet bestämmer*.

139 §

Kungörelse om det andra valet

Har ingen av kandidaterna fått majoriteten av de avgivna rösterna och presidenten av denna anledning inte har blivit vald vid det första valet, skall statsrådet den fjärde dagen efter valdagen utfärda en kungörelse om resultatet av det första valet vilken publiceras i Finlands författningssamling. I kungörelsen skall anges vilket antal röster varje kandidat vid det första valet har fått i hela landet. I den skall även tillkännages att valet av president enligt grundlagen sker vid ett andra val samt vilka två kandidater som är presidentkandidater vid detta och vilka nummer kandidaterna har enligt 42 § 2 mom.

188 §

Kostnadsfördelning

Justitieministeriet svarar för

139 §

Kungörelse om det andra valet

Har ingen av kandidaterna fått majoriteten av de avgivna rösterna och presidenten av denna *orsak* inte har blivit vald vid det första valet, skall *justitieministeriet sedan det konstaterat detta, utan dröjsmål den andra* dagen efter valdagen utfärda en kungörelse om resultatet av det första valet vilken publiceras i Finlands författningssamling. I kungörelsen skall anges vilket antal röster varje kandidat vid det första valet har fått i hela landet. I den skall även tillkännages att valet av president enligt grundlagen sker vid ett andra val samt vilka två kandidater som är presidentkandidater vid detta och vilka nummer kandidaterna har enligt 42 § 2 mom.

188 §

Kostnadsfördelningen mellan valmyndigheterna

Justitieministeriet svarar för

- 1) kostnaderna för rösträtsregistret och det riksomfattande kandidatregistret samt för justitieministeriets andra datasystem som används vid val,
- 2) tillverknings- och avsändningskostnader för meddelandekort, röstsedlar, valkuvert, följebrev, ytterkuvert, förteckningar över de röstande, valprotokoll och vallängder samt valstämplar, förseglingsmaterial och valurnor,
- 3) utgifterna för valförrättare vid allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet samt vid finska beskickningar och ombord på finska fartyg,
- 4) valkrets nämndernas utgifter.

Kommunerna svarar för andra än i 1 mom. nämnda utgifter för den kommunala centralvalnämnden, valnämnderna, valbestyrelserna och valförrättarna vid hemmaröstning. Vid Europaparlamentsval betalas dock dessa utgifter av statens medel. Justitieministeriet meddelar närmare föreskrifter om de grunder enligt vilka dessa utgifter skall ersättas.

- 1) kostnaderna för rösträtsregistret, *det riksomfattande kandidatregistret och registret över röstningsställena* samt för justitieministeriets andra datasystem *och rösträkningsprogram* som används vid val,
 - 2) *kostnaderna för att tillverka och sända meddelandekort till de röstberättigade,*
 - 3) *kostnaderna för tillverkning av röstsedlar, vallängder och andra valhandlingar samt valstämplar, förseglingshjälpmedel och valurnor samt för att sända dem till de kommunala centralvalnämnderna,*
 - 4) *kostnaderna för postning av de i 62 § nämnda ytterkuvert som används vid förhandsröstning,*
 - 5) *kostnaderna för att ordna förhandsröstning utomlands,*
 - 6) valkrets nämndernas utgifter.
- Varje kommun svarar för kostnaderna för den kommunala centralvalnämnden, valnämnderna, valbestyrelserna, valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena och vid hemmaröstning samt för andra än i 1 mom. avsedda kostnader som föranleds av att val förrättas. Vid andra val än kommunalval betalar justitieministeriet som engångsersättning till kommunen ett belopp som ministeriet fastställer för varje kommuninvånare som har rösträtt i valet.*
- _____

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .